

Til Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering, star@star.dk cc. Mathias Hyun Jensen, maje@star.dk og Malene Witzel Hirtsgaard, mwh@star.dk

Høringssvar over Lov om ændring af lov om social pension og forskellige love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til retspsykiatriske patienter).

Jeg ønsker hermed, i kraft af min rolle som pårørende til en retspsykiatrisk patient og som fagperson, specialiseret i recoveryperspektivet at afgive høringssvar til forslaget om ændring af lov om social pension og andre love.

Jeg ønsker med dette høringssvar at udtrykke væsentlig bekymring for de konsekvenser, lovforslaget kan få, for en i forvejen meget udsat patientgruppe og for de standarder og principper, som retspsykiatrien i Danmark bygger på.

Jeg bakker desuden fuldt op om samtlige punkter i henholdsvis Bedre Psykiatri samt Institut for Menneskerettigheders høringssvar til ovenstående lovforslag. Dette høringssvar vil derfor primært indeholde mine personlige bekymringspunkter, baseret på min erfaringsviden som pårørende samt min faglige og forskningsbaserede viden, og skal ses som et supplement til Bedre Psykiatri og Institut for Menneskerettigheders høringssvar.

Væsentlig barriere for målet om rehabilitering

Når den retspsykiatriske patient er stabiliseret, er det altafgørende behandlingsmål at få rehabiliteret patienten i en grad, så han eller hun er klædt på til, efter indlæggelse at opnå et velfungerende hverdagsliv.

Fra forskningen vedrørende recoveryprocesser ved man at levevilkår, sociale og materielle forhold, blandt andre, er afgørende faktorer for at kunne komme sig (Topor et al. 2020).

Et ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse vil kunne kompromittere patientens muligheder for succesfuld rehabilitering, er min klare opfattelse.

For det første har mange retspsykiatriske patienter en stor gæld, som de, hvis forsørgelsesydelse stoppes, ingen muligheder har for at betale tilbage under indlæggelsen.

Min egen bror har under sin indlæggelse formået at tilbagebetale en endog meget stor gæld, og han er i dag gældfri. Dette har en uvurderlig stor betydning for hans chancer for sin fortsatte recovery, når han bliver udskrevet om kort tid. Det at kunne starte op uden gæld gør at han får langt bedre muligheder for at få en mere normal livsførelse, hvor man kan betale sine regninger og leve op til sine forpligtelser som samfundsborger.

Desuden har det givet ham en mulighed for at spare en sum op, og for dem købe nogle møbler, tallerkener, håndklæder osv. til sit kommende hjem, og på den måde være klar til at skulle ud at være en del af samfundet igen.

Virkeligheden for rigtig mange retspsykiatriske patienter er at de før de fik deres foranstaltningsdom, har levet kaotiske liv i stærkt marginaliserede positioner, og mange skal derfor starte helt forfra når de bliver udskrevet igen. Hvis de ovenikøbet også har gæld med sig, mindsker det chancerne for succesfuld rehabilitering væsentligt, er min frygt, ligesom det vil øge risikoen for berigelseskriminalitet. Et beløb på omkring 1700,- om måneden vil på ingen måde give mulighed for at tilbagebetale gæld eller spare op til sin nye fremtid.

Vanskeliggør en almindelig livsførelse

Et skattefrit beløb på 1725,- om måneden dækker på ingen måde de udgifter man har som retspsykiatrisk patient har, uagtet man bor og spiser mange af sine måltider gratis. Der er udgifter til telefon, internet, forsikringer, briller/kontaktlinser, tandlæge, tøj, sko og hygiejneprodukter samt dagligvareindkøb, som hos alle andre borgere.

Derudover er det afgørende at man har råd til transport at besøge familie og til at deltage i kulturtilbud og fritidsaktiviteter. Dette har været en stor facilitator for min brors recovery. Dette vil på ingen måde være muligt med det varslende beløb.

Kompromitterer sikkerheden på afdelingen

Jeg deler Bedre Psykiatris bekymring for, at et så markant fald i ydelse vil sætte sikkerheden på de retspsykiatriske afdelinger på spil, da økonomiske bekymringer og pengemangel kan skabe frustration hos patienterne.

I praksis bliver det plejepersonalet der kommer til at stå på mål på politikernes beslutning, i et arbejdsmiljø der i forvejen er presset til det yderste.

Jeg håber af hele mit hjerte, at politikerne ikke vil trumfe noget igennem der i den grad vil forhindre patienternes recoverychancer, bryde med alt hvad vores psykiatri bygger på samt bringe plejepersonalet i yderligere fare.

Mange hilsner

Alice Katrine Burholt

Pårørende og Cand. Soc.

Styrelsen for Arbejdsmarked og
Rekruttering
Vermundsgade 38
2100 København Ø

Høring - Lov om ændring af lov om social pension og forskellige love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til retspsykiatriske patienter) Sagsnr. 2025-7758.

3. juli 2025

J.nr. 25-66834

Ankestyrelsen har ingen bemærkninger.

Venlig hilsen

Ankestyrelsen

Ankestyrelsen
7998 Statsservice

Tel +45 3341 1200

ast@ast.dk
sikkermail@ast.dk

EAN-nr.:
57 98 000 35 48 21

Åbningstid - reception:
man-tors kl. 9.00-15.00
fre kl. 9.00-13.00

Åbningstid - telefon:
man-tirs kl. 9.00-15.00
ons lukket
tors-fre kl. 9.00-15.00

Til

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering, star@star.dk

cc. Mathias Hyun Jensen, maje@star.dk og Malene Witzel Hirtsgaard, mwh@star.dk

Høringssvar over Lov om ændring af lov om social pension og forskellige love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til retspsykiatriske patienter)

Bedre Psykiatri takker for muligheden for at afgive høringssvar til forslaget om ændring af lov om social pension og andre love.

Bedre Psykiatri ønsker med dette høringssvar at udtrykke væsentlig bekymring for de konsekvenser, lovforslaget kan få for en svær forpint og social udsat patientgruppe og for de standarder og principper, som retspsykiatrien i Danmark bygger på.

Brud med ønsket om ligestilling mellem fysisk og psykisk sygdom og intentionen i sundhedsreformen

Et centralt element i både sundhedsreformen og 10-årsplanen for psykiatrien er ønsket om at sidestille psykisk sygdom med fysisk sygdom. Dette lovforslag går i modsat retning. Det lægger op til, at en gruppe syge patienter under indlæggelse skal behandles væsentligt anderledes – og ringere – end patienter med fysisk sygdom.

I aftalen, der er indgået om en reform af sundhedsvæsenet lægges psykiatrien sammen med resten af sundhedsvæsenet, netop for at ligestille psykisk sygdom med andre sygdomme. Den ambition undergraves, hvis mennesker med psykisk sygdom skal behandles væsentligt anderledes under indlæggelse på en retspsykiatrisk afdeling end på resten af sundhedsområdet.

Lovforslagets konsekvenser modarbejder psykiatriens behandlingsprincipper

Retspsykiatriske patienter er mennesker med psykiske lidelser, hvor retten vurderer, at de på grund af deres sindstilstand bør modtage psykiatrisk behandling for at undgå, at de begår ny kriminalitet. Formålet er dermed tostrengt, nemlig behandling af den psykiske lidelse og forebyggelse af ny kriminalitet. Behandlingen i retspsykiatrien er principielt ikke forskellig fra den, som andre patienter med tilsvarende psykisk sygdom tilbydes, bortset fra, at patienten kan indlægges og tilbageholdes på en psykiatrisk afdeling i henhold til dommen.¹

Recovery og rehabilitering er nøglebegreber i moderne psykiatri. Et grundlæggende element i denne tilgang, og for behandling af patienter i retspsykiatrien, er muligheden for at genoptræne eller opnå sociale hverdagsfærdigheder. Herunder deltagelse i aktiviteter ud af afdelingen, samvær med pårørende og evt. børn, økonomisk ansvarlighed og gradvis genindtræden i samfundet.

Bedre Psykiatri vurderer, at lovforslaget undergraver disse formål og dermed det kriminalitetsforebyggende arbejde, der er formålet med behandling i retspsykiatrien. Med nedsatte ydelser bliver det vanskeligt at fastholde en levestandard, vedligeholde sociale relationer eller deltage i aktiviteter, som har betydning for samfundsdeltagelsen, identitet og livskvalitet efter udskrivning.

Et brud med historisk og retligt funderet forståelse af psykisk sygdom

Bedre Psykiatri vurderer, at lovforslaget medfører en markant afvigelse fra den måde, man i Danmark – og i store dele af verden – historisk, fagligt og retligt har betragtet mennesker med psykisk sygdom på. Af straffelovens § 16 fremgår, at personer, som på gerningstidspunktet var utilregnelige på grund af sindssygdom eller mental retardering, ikke straffes. I Danmark er udgangspunktet, at personer med psykiske lidelser ikke kan bebrejdes en kriminel handling, hvis de var utilregnelige i gerningsøjeblikket. I straffelovens terminologi er de derfor straffri og kan ikke idømmes straf i form af bøder eller

¹ Sundhedsstyrelsen, 2022. Fagligt oplæg til en 10-årsplan: Bedre mental sundhed og en styrket indsats til mennesker med psykiske lidelser

fængsel.² Der foregår et grundigt arbejde med mentalundersøgelser inden domsfældelse, netop med formål at afgøre om en person, der har begået kriminalitet, har begået kriminalitet som led i sygdom eller ej og om personen skal behandles i retspsykiatrien. I retspsykiatrien er behandlingen det centrale, ikke straffen.

Bedre Psykiatri vil fremhæve, at Justitsministeriets netop har udgivet en rapport, hvor de slår fast at retspsykiatrien er en integreret del af psykiatrien som helhed. Derfor skal indsatser, der påvirker retspsykiatrien ses i sammenhæng og ikke isoleret fra hele psykiatriområdet³. (side 9)

En undersøgelse af retspsykiatrisk klinik under Justitsministeriet viser desuden, at psykiatriske patienter, der begår kriminalitet, i vidt omfang er almenpsykiatriske patienter, der ikke har fået hjælp i tide og i tilstrækkelig grad⁴. I en undersøgelse af den behandling patienter med en psykisk lidelse havde fået forud for at de begik kriminalitet, var vurderingen, at 74 % af de mentalundersøgte har fået utilstrækkelig psykiatrisk behandling, og 50 % havde modtaget utilstrækkelig social støtte⁵. Retspsykiatriske patienter er dermed ikke at sammenligne med kriminelle.

At ligestille personer med psykisk sygdom, der på grund af deres sygdom har begået kriminalitet, med indsatte i fængsler undergraver det fundamentale princip om at personen der ikke kan holdes ansvarlige for deres handlinger, ikke straffes herfor.

Retspsykiatriske patienter er, netop fordi de er patienter, der ikke skal betragtes som kriminelle, beskyttet af en lang række grundlæggende rettigheder, som blandt andet følger af den Europæiske Menneskerettighedskonvention og FN's Handicapkonvention.

Retspsykiatriske patienter i en gældsspiral

Retspsykiatriske patienter kan havne i en gældsspiral som følge af langvarige indlæggelser, sygdom og manglende økonomisk støtte. Eftersom lovforslaget lægger op til at fjerne ydelser for denne målgruppe, vil det gøre endnu sværere at skabe en stabil tilværelse efter udskrivning. Uden indtægt eller støtte bliver det næsten umuligt at betale af på gæld – både til det offentlige og i sager med erstatningskrav til ofre. Det vil sætte behandlingen af patienterne under pres, da det må forventes at patienterne vil være meget optagede af deres muligheder for at få en hverdag til at hænge sammen efter udskrivelse, og at en stor gæld vil påvirke dem. Det økonomiske pres rammer ikke kun patienten selv, men også de pårørende, som ofte må bære en stor del af ansvaret og belastningen.⁶ Bedre Psykiatri har dokumenterede erfaringer, der viser, at patienter og pårørende økonomisk er meget påvirket af gælden som følge af udgifter til retssager mv⁷.

Stigmatisering og forsimplede forestillinger om retspsykiatriske patienter

Retspsykiatriske patienter og deres pårørende er målgrupper særligt udsat for stigmatisering. Det gælder stereotypiserende opfattelser og generaliserende fortællinger – både i offentligheden og i sundhedsvæsenet⁸. Patienterne bliver ofte reduceret til 'de farlige' eller 'de kriminelle' og synet på denne gruppe er adskilt fra andre patientgrupper og befolkningsgrupper (se fx sundhedsloven vs. Psykiatriloven vs. Straffeloven). Dette medvirker til yderligere marginalisering af mennesker, der allerede er socialt og psykisk belastede og behandlingskrævende. Diskriminationen manifesterer sig dermed gennem forskelsbehandlingen. Lovforslaget risikerer at forstærke disse fortællinger og

² Institut for Menneskerettigheder, RETSPSYKIATRI I ET MENNESKERETLIGT PERSPEKTIV, 2019

³ Justitsministeriet, 2025 (marts) Kortlægning af retspsykiatrien. <https://www.ft.dk/samling/20241/almdel/reu/bilag/220/3013311.pdf>

⁴ Institut for Menneskerettigheder, RETSPSYKIATRI I ET MENNESKERETLIGT PERSPEKTIV, 2019

⁵ Ahle G. Er der en sammenhæng mellem behandling/støtte af psykisk syge og kriminalitet? : En

analyse med henblik på forebyggende tiltag. Retspsykiatrisk Klinik, Justitsministeriet; Region Hovedstaden;

Region Nordjylland; Region Midtjylland; Region Syddanmark; Region Sjælland, 2019. / Sundhedsstyrelsen, 2022 Fagligt oplæg til 10årsplan, Psykiatrien.

⁶ Politiken, 2014. Pårørende: Retspsykiatriske patienter bør slippe for advokatregninger [Link](#)

⁷ Bedre Psykiatri 2015 Pårørendes syn på retspsykiatri 2015 [link](#).

⁸ Petersen, A. F, "Stigmatisering af psykisk sygdom. Samfundsret, menneskeret og samfundsøkonomi." Ex Tuto publishing 2021

undergraver dermed den samfundsmæssige opgave, som retspsykiatrien har – nemlig at afmystificere, behandle og rehabilitere mennesker med svær psykisk sygdom, der har en foranstaltningsdom. Ligeledes undermineres det arbejde med afstigmatisering, der er en væsentlig del af 10-års planen for psykiatrien foranlediget af Sundhedsstyrelsens landsdækkende indsats EN-AF-OS siden 2011.

Pårørende rammes uforholdsmæssigt hårdt

For pårørende til retspsykiatriske patienter kan der være en højere belastning, relateret til patientens alvorlige mentale sygdom, straffelovsovertrædelser og retssager, viser dansk forskning (Vestphal et al, 2023). Deres rolle som pårørende er ofte kompleks, i det retspsykiatrien er et krydsfelt mellem kriminalret, sundheds- og socialsystemer. Pårørendes opgaver er mangefacetterede og inkluderer at hjælpe patienten med alt fra kontakten med sundhedsvæsenet, at støtte op om misbrugsbehandling til at yde økonomisk støtte⁹.

Lovforslaget vil betyde, at det kan blive endnu sværere for pårørende at række ud efter hjælp, da en indlæggelse kan føre til økonomisk belastning for den syge – og dermed også for familien. Derudover medfører det økonomiske belastninger, der rammer relationen mellem patient og pårørende hårdt. F.eks. vil det ikke længere være muligt at tage sine børn med på udflugt, fordi der ikke er midler til at betale – hverken for sig selv eller det nødvendige personale, der skal ledsage turen.

Administrative og økonomiske konsekvenser

Hospitaler og regioner skal fremover håndtere opgaven med udbetaling af personlige midler og udgifter til personlige fornødenheder. Administrationen af ydelsesstop og –genoptagelse og hjælp til patienterne til at håndtere konsekvenserne af ydelsesstop, ligge tungt på personalet på allerede pressede psykiatriske afdelinger. Dette vil tage tid og ressourcer fra det egentlige behandlingsarbejde – i en tid hvor der allerede mangler personale i psykiatrien. Det forekommer u hensigtsmæssigt at tilføre psykiatrien nye udgifter og opgaver samtidigt med at der politisk er stort fokus på at psykiatrien mangler midler og personaleressourcer.

Manglende økonomisk realisme i det månedlige beløb

Et skattefrit beløb på 1.725 kr. om måneden dækker ikke de nødvendige udgifter, som retspsykiatriske patienter har under indlæggelse.

Udgifterne omfatter bl.a.:

- Mobilabonnement, internet, streamingtjenester
- Tøj og sko og personlig hygiejne: tandpasta, shampoo, vaskemiddel mv.
- Tamlæge, optiker og kosttilskud
- Dagligvareindkøb, f.eks. sodavand eller snacks
- Udgifter i forbindelse med (ledsaget) udgang (billetter, mad mv.)
- Udgifter i forbindelse med træning i hverdagsfærdigheder, som er en del af den behandling, der tilbydes. F.eks. at tage bussen, købe ind og klare sig selv mm.

Dette er elementer, der bidrager til et almindeligt liv og social tilknytning – og dermed til behandlingens succes. Det vanskeliggør også behandling af nogle af de mest syge borgere, der behandles i sundhedsvæsenet. Økonomiske bekymringer, pengeproblemer og gæld er kendte risikofaktorer i forhold til et øget konfliktniveau og lav patienttilfredshed på afdelingerne, og således skabe et utrygt behandlingsmiljø for andre psykiatriske patienter^{10, 11}. I en undersøgelse fandt man, at begrænsning af patienters frihed – enten ved at pålægge en form for restriktion eller ved at afvise en patients anmodning om fx penge – var den hyppigste udløsende faktor og tegnedes for anslået 25 % af

⁹ Vestphal, T. K., Gildberg, F. A., Jørgensen, R., Rowaert, S., & Tingleff, E. B. (2023). Experiences of family caregivers in forensic mental health care: A qualitative evidence synthesis. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 30(4), 663-678.

¹⁰ Bowers L, Stewart D, Papadopoulos C, et al. Inpatient violence and aggression: A literature review. Report from the Conflict and Containment Reduction Research Programme. Kings College London: Institute of Psychiatry; 2011.

¹¹ Khan AA, Stirrup V, MacInnes D. An examination of service user satisfaction in forensic mental health settings. *Med Sci Law*. 2025 Jan;65(1):9-14.

alle forudgående voldelige/aggressive hændelser i psykiatrien.¹² Det er således sandsynligt at lovforslaget vil medføre et øget konfliktniveau, i forhold til de ansatte i psykiatrien. Lovforslaget er dermed kontraproduktivt i forhold til det langsigtede arbejde, der foregår med at skabe et mere trygt miljø for ansatte i psykiatrien, der på sigt kan styrke mulighederne for rekruttering.

Bolig og sammenlignelige forhold med indsatte i fængsler

Lovforslaget er begrundet med ønsket om harmonisering af regler mellem retspsykiatriske patienter og fængselsindsatte. Bedre Psykiatri mener, at dette er et fejlagtigt og uhensigtsmæssigt sammenligningsgrundlag, da indsatte i fængsler er underlagt straf, og retspsykiatriske patienter ikke er idømt straf men behandling og dermed bør betragtes som patienter. Det fremgår af lovudkastet at en senere bekendtgørelse vil indføre nogle af de rettigheder, som en indsat i fængsler har, der ikke fremgår af herværende lovforslag. Det er positivt.

For Bedre Psykiatri er det dog væsentligt, at det ikke er uklart hvilke rettigheder, der gælder for indsatte, der også kommer til at gælde for patienter, men at Folketingets partier sikrer sig, at lovforslaget ikke stiller retspsykiatriske patienter dårligere end indsatte i fængsler. Det gælder f.eks. med hensyn til bolig, som er vigtigt i forhold til en tryk overgang til hverdagslivet.

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) har nyligt oplyst, at *"Der forventes således at blive fastsat en regel om, at kommunen skal undersøge, om en persons boligbehov kan dækkes på anden måde end ved hjælp efter § 2, f.eks. ved fremleje eller ved, at der på anden måde sikres den pågældende en bolig ved udskrivelsen, hvis personens ophold på hospital eller anden institution som følge af dom til anbringelse eller behandling forventes at overstige 6 måneder."*

Bedre Psykiatri mener at retspsykiatriske patienter som minimum bør sikres samme rettigheder som, indsatte. F.eks. i henhold til "Bekendtgørelse om hjælp til personer, der er varetægtsfængslet eller indsat til afsoning af straf i fængsel eller arresthus af 18. juni 2025" og i hht § 81 og 85 stk 2. i lov om aktiv socialpolitik, der sikrer indsatte mulighed for støtte til indbo og hjælp til ny bolig, samt bolig ved udgang.

Konklusion og anbefaling

Bedre Psykiatri skal på det kraftigste opfordre til, at Folketinget genovervejer lovforslaget. Forslaget er i strid med sundheds- og psykiatriske målsætninger om ligestilling, afstigmatisering og rehabilitering samt prioritering af psykiatrien og bedre behandling af mennesker med psykisk sygdom. Opretholdes forslaget bør patienter i retspsykiatrien sikres som minimum samme muligheder som indsatte for støtte og omfattes af initiativer, der indføres for at sikre bedre forhold for indsatte, f.eks. i forhold til gældsafvikling.

Bedre Psykiatri vil også henlede opmærksomheden til høringssvaret fra Institut for Menneskerettigheder.

Med venlig hilsen,
Bedre Psykiatri

¹² Papadopoulos C, Ross J, Stewart D, Dack C, James K, Bowers L. The antecedents of violence and aggression within psychiatric in-patient settings. Acta Psychiatr Scand. 2012 Jun;125(6):425-39.

Til: STAR (star@star.dk)
Cc: Mathias Hyun Jensen (MAJE@star.dk), Malene Witzel Hirtsgaard (mwh@star.dk)
Fra: Emil Niragira Rasmussen (ENRA@da.dk)
Titel: Vedr. høring - Lov om ændring af lov om social pension og forskellige love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til retspsykiatriske patienter) Sagsnr. 2025-7758
Sendt: 18-08-2025 09:40

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.
Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede filer, som ikke er sikre.

Til rette vedkommende.

Dansk Arbejdsgiverforening har ikke nogen bemærkninger til lovforslaget.

Med venlig hilsen

Emil Niragira Rasmussen
Chefkonsulent

Vester Voldgade 113
København V
Mail enra@da.dk
Web da.dk

Denne mail er tilsigtet en bestemt modtager og kan indeholde fortrolige oplysninger. Er du ikke den rette modtager, beder vi dig om at orientere os ved at besvare denne mail og derefter slette den. Det er ikke tilladt at beholde, kopiere, videresende eller bruge oplysninger fra denne mail, hvis du ikke er den rette modtager.

20. august 2025

Høringssvar (j.nr. 2025 – 7758) vedr. lov om ændring af social pension og forskellige love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til anbringelses- og behandlingsdømte)

Dansk Psykiatrisk Selskab (DPS) bemærker med beklagelse, at høringslisten ikke omfatter foreninger med særlig indsigt i de sundhedsmæssige konsekvenser af forslaget. Der er i Danmark lidt over 4.000 patienter, der risikerer at blive ramt af forslagens konsekvenser om indskrænkninger i forsørgelsesgrundlag. Det er en gruppe mennesker, der stort set alle er blevet ramt af en kronisk og invaliderende sindslidelse og som i denne tilstand har begået straffelovsovertrædelser.

Heldigvis har vi en lovgivning, som fastslår, at disse patienter IKKE skal straffes, men forsøges helbredt gennem psykiatrisk behandling, hvor formålet tillige er at hindre ny kriminalitet.

I denne sammenhæng er økonomisk stabilitet og forudsigelighed en afgørende forudsætning ligesom patienterne skal opbygge evnen til at forvalte en økonomi i vores moderne samfund.

Med lovforslaget vil man vanskeliggøre behandlingsindsatsen i ganske høj grad: Med det påtænkte månedlige rådighedsbeløb på kr. 1.725 under indlæggelse, - vil patienterne – hvoraf størstedelen er rygere – ikke engang have råd til en pakke cigaretter om dagen. Alle øvrige udgifter som toiletartikler, tøj, smågaver til familien, lidt slik i ny og næ bliver der slet ikke råd til. Som alle andre borgere skal retspsykiatriske patienter desuden selv betale for briller, tandlægebehandling. Størsteparten af de til enhver tid indlagte foranstaltningsdømte patienter har også udgifter til boligudgift.

Lovforslaget lægger op til, at kommunerne skal inddrages tæt i forbindelse med udslusning af patienterne, men allerede i dag er det en stor (undertiden nærmest håbløs) opgave, at få kommunerne til at støtte, hvis ikke patienterne har et retskrav.

DPS finder, at risikoen for tilbagefald i kriminalitet under en dom stiger voldsomt, da det ofte vil være en del patienters eneste mulighed for supplere det meget lave beløb. For nogle patienter, som har bevaret kontakt til familien, vil denne typisk føle sig presset til at yde økonomisk støtte.

Det koster ca. 3 mio. kr. dagligt at have patienterne indlagt (eller kr. 1,128 mia. om året).

DPS skønner, at den påtænkte ordning med dens store afhængighed af samarbejde med kommunerne vil forsinke udskrivelserne med minimum et halvt år – ikke alene pga. det øgede administrative pres på kommunerne men også fordi der for stort set alle med anbringelsesdom, efter domslempelse til behandlingsdom, vil skulle etableres en ny bolig for at patienten kan udskrives til ambulant doms- og behandlingsvaretagelse. Ud over de menneskelige og retssikkerhedsmæssige omkostninger ved en forlænget indespærring, vil det koste samfundet mere end ½ mia.

Og samtidig blokerer forlænget indlæggelse af disse patienter for at andre med et større behandlingsbehov kan blive indlagt.

DPS finder herefter, at lovforslaget vil være hindrende for den del af

behandlingsindsatsen, der skal lede til at retspsykiatriske patienter hurtigst muligt kan

komme videre i et liv uden kriminalitet, og vi vil opfordre til, at lovforslaget tages af
bordet i sin nuværende udformning.

DPS medvirker gerne med faglig viden om dette meget komplekse område, hvis man i
fremtiden ønsker at se på denne patientgruppes økonomiske underhold.

Med venlig hilsen

På vegne af Dansk Psykiatrisk Selskab

Gitte Ahle, overlæge
Retspsykiatrisk Interessegruppe

Dansk Psykolog Forenings høringssvar til lov om ændring af lov om social pension og forskellige love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til retspsykiatriske patienter)

Hovedbudskaber

- Dansk Psykolog Forening ønsker at understrege, at retspsykiatriske patienter jf. straffelovens § 68 er fritaget for straf, hvorfor de bør ligestilles med øvrige psykiatriske patienter.
- Fjernelse af indtægtskilder kan potentielt hæmme den prosoziale planlægning, der er et behandlingsmål mod reintegration af retspsykiatriske patienter.

Dansk Psykolog Forening takker for muligheden for at afgive høringssvar i Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekrutterings høring: Lov om ændring af lov om social pension og forskellige love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til retspsykiatriske patienter). Dansk Retspsykologisk Selskab har bidraget til at kvalificere høringssvaret.

Dansk Psykolog Forening anerkender dilemmaet, der kan opstå i form af ulighed på afdelinger, hvor nogle patienter modtager ydelser, mens andre ikke gør. Det betyder, at nogle patienter har meget få midler og rammes hårdt økonomisk, mens andre har væsentligt flere penge til rådighed hver måned, hvilket kan give udfordringer på forskellig vis. Vi kan forstå, at intentionen med forslaget er at skabe mere ensartede økonomiske forhold, men vi er bekymrede for, om det foreslåede indgreb kommer til at stille retspsykiatriske patienter ringere end andre patienter i psykiatrisk behandling.

Retspsykiatriske patienter er jf. straffelovens § 68 fritaget for straf, fordi de vurderes utilregnelige på gerningstidspunktet. De er således omfattet af sundhedslovgivningen, hvorfor retspsykiatriske patienter ikke bør anses som 'personer under afsoning' men som 'personer i behandling'. Vi ønsker derfor at understrege det overordnede princip om, at retspsykiatriske patienter som udgangspunkt ikke skal behandles anderledes end ikke-retslige patienter. Vi er derfor uforstående overfor lovgivning, der lægger op til forskelsbehandling, som ikke udspringer af sundhedsfaglige hensyn, men ud fra den retslige foranstaltning.

Ved at fjerne retspsykiatriske patienters indtægtskilde kan disse personers mulighed for at lave langsigtet prosozial planlægning potentielt hæmmes. Da dette ofte vil være en del af de psykiatriske behandlingsmål for reintegration for disse personer, kan lovforslaget i sin aktuelle form i værste fald hæmme den kriminalitetsforebyggelse, der er det primære omdrejningspunkt for den relevante lovgivning.

Jævnfør ovenstående pointer mener vi, at det er værd at overveje, om forskelsbehandlingen i dette forslag er sagligt begrundet – og om den er i overensstemmelse med de principper om lighed og ikke-diskrimination, som også følger af Danmarks internationale forpligtelser.

Med venlig hilsen

Dea Seidenfaden

Forperson i Dansk Psykolog Forening

Til: STAR (star@star.dk), Mathias Hyun Jensen (MAJE@star.dk), Malene Witzel Hirtsgaard (mwh@star.dk)
Cc: Dansk Selskab For Akutmedicin (kontakt@dasem.dk)
Fra: Frederik Pors Klinting (Frederik.Pors.Klinting1@rsyd.dk)
Titel: Høringssvar vedr. lov om ændring af lov om social pension og forskellige love i relation hertil.
Sendt: 12-08-2025 12:55

Til rette vedkommende

DASEM takker for muligheden for at komme med høringssvar til udkast til lovforslag om ændring af lov i relation til bl.a. social pension og forskellige love i relation hertil..

Vi har gennemgået materialet og har ingen kommentarer for nuværende. DASEM ser frem til samarbejdet og en fortsat involvering omkring de akutte patienter og det akutte- og retspsykiatriske område.

Venlig hilsen

Frederik Pors Klinting
Hoveduddannelseslæge – Akutmedicin
Faglig sekretær, DASEM
Frederik.Pors.Klinting1@rsyd.dk -
Tlf. +45 76360894
Mobil. +45 29727497

København, den 14. juli 2025

Til Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering

Høringssvar vedr. Lov om ændring af lov om social pension og forskellige love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til retspsykiatriske patienter)

DSAM takker for muligheden for at afgive høringssvar på ændring af lov om social pension og forskellige love.

DSAM mener, at det er uhensigtsmæssigt at pålægge psykiatrien nye administrative opgaver, især da opgaven ikke har noget behandlingsmæssigt sigte, men tværtimod kan skade læge-patient relationen.

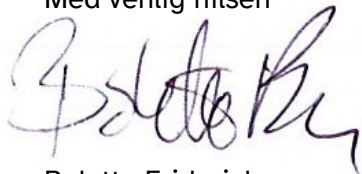
Lovforslaget indebærer, at sociale ydelser (pensioner, kontanthjælp m.v.) ophører ved anbringelse eller behandlingsdom på retspsykiatrisk afdeling. Det medfører, at psykiatriske afdelinger skal:

1. Slå op i indkomstregisteret for patienter med behandlings- eller anbringelsesdom for at afdække, om de modtager sociale ydelser.
2. Underrette kommunen om indlæggelses- og udskrivningstidspunkt.

DSAM finder det problematisk, at en allerede presset psykiatri pålægges denne administrative opgave, som ligger uden for det sundhedsfaglige ansvarsområde. Psykiatrien er i forvejen presset, og opgaven har intet behandlingsmæssigt sigte. Desuden kan opgaven skade tillidsforholdet mellem patient og behandler. Opgaven kan give patienten den opfattelse, at behandlingsstedet er ansvarligt for stop af ydelser.

DSAM foreslår, at opgaven kommer til at ligge hos Kriminalforsorgen, da de allerede varetager en lignende opgave for indsatte i fængsler.

Med venlig hilsen

Bolette Friderichsen
Formand for DSAM

19-08-2025

EMN-2025-00692

1795411

Josefina Hindenburg Kraus-
sing

Danske Regioners høringssvar vedr. Lov om ændring af lov om social pension og forskellige love (ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til retspsykiatriske patienter)

Danske Regioner vil indledningsvist kvittere for muligheden for at afgive høringssvar vedr. Lov om ændring af lov om social pension og forskellige love (ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til retspsykiatriske patienter). Danske Regioners høringssvar er opdelt i indledende bemærkninger samt uddybende afsnit.

Indledende bemærkninger

Danske Regioner vil indledningsvist bemærke, at det påtænkte ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til retspsykiatriske patienter retter sig mod en udsat målgruppe: patienter med alvorlig psykisk sygdom og retspsykiatriske domme. Det er samtidig vurderingen, at lovforslaget næppe vil være befordrende for flere af ambitionerne med 10-årsplanen for psykiatri og mental sundhed om bl.a. afstigmatisering af psykisk sygdom, fagligt løft af kvaliteten i behandlingspsykiatrien og øget indsats for de sværest syge. Danske Regioner ser i den forbindelse en række konkrete udfordringer i udkast til lovforslag, herunder:

- At lovforslaget kan få konsekvenser for behandlingseffekten og den forebyggende indsats over for målgruppen, herunder kriminalitetsforebyggende tiltag.
- Målgruppen for lovforslaget omfatter patienter med dom til behandling, og som er en udsat målgruppe. Lovforslaget kan forstærke målgruppens udsatte position og risikerer dermed også at forværre sygdomstilstanden.
- At de foreslåede ændringer vil stille målgruppen for lovforslaget økonomisk ringere end indsatte i Kriminalforsorgen.
- At regionerne pålægges øget formaliseret administration ift. indhentning af information om sociale ydelser i indkomstregister samt konsekvent underretning af bopælskommunen om tidspunkt for indlæggelse samt inden udskrivning.

Danske Regioner vurderer, at det i forhold til målgruppen for lovforslaget er vigtigt med en særlig opmærksomhed på forebyggelse og rehabilitering.

Lovforslagets målgruppe

Udkastet til lovforslag omfatter "*..... nuværende og kommende patienter, som har modtaget en behandlings- eller anbringelsesdom og som indlægges i retspsykiatrien*", altså både behandlings- og anbringelsesdømte.

Danske Regioner ser en række problemer i, at patienter med behandlingsdom med lovforslaget mister deres forsørgelsesydelser. Det anføres i udkastet (pkt. 3.1.1.2) som en præmis, at målgruppen ofte er indlagt i flere år ad gangen. Patienter med dom til behandling kan både være indlagt i den almene regionale psykiatri og i retspsykiatrien. Længden af indlæggelsen er varierende og mange patienter med dom til behandling vil være indlagt i korte(re) perioder, og derudover modtage ambulant behandling. Patientgruppen vil derfor ofte have behov for at opretholde egen bolig og desuden kunne betale andre faste udgifter.

Konsekvenser for behandlingsindsatsen

Retspsykiatriske patienter har i dag mulighed for at håndtere daglige indkøb og afdrage gæld, herunder sagsomkostninger. Med lovforslaget vil patientgruppen opleve en forringet økonomisk situation, hvilket formodentlig vil kunne påvirke behandlingen og den kriminalitetsforebyggende effekt af behandlingsdommen. Det kan i sig selv være belastende at blive indlagt, og det kan være en yderligere belastning for patienten samtidigt, at miste indkomst i forbindelse med indlæggelse.

Lovforslaget kan samtidig have den effekt, at behandlingsdømte får en tilskyndelse til at undgå nødvendige indlæggelser. Det gælder fx for patienter med dom til behandling, hvor udskrivelse er mulig, og hvor truslen om betydelig mindre økonomi kan skabe modstand mod indlæggelse, især når den er frivillig og relateret til rehabilitering, misbrugsbehandling eller udslusning. Det kan også have betydning i udskrivelsesforløb efter længerevarende indlæggelse, der ofte indebærer orlovsperioder, hvor patienten formelt er indlagt. Orlovsperioderne er vigtige for at sikre, at overgangen mellem indlæggelse og egen tilværelse ikke medfører hverken recidiv af kriminalitet, misbrug eller genindlæggelse. Der kan desuden være en bekymring for, at patienter vil undlade at informere behandleren om deres psykiske tilstand for at undgå indlæggelse i henhold til dommen, og at patienter ikke selv vil anmode om indlæggelse ved behov, fordi de i så fald vil miste deres forsørgelse.

Danske Regioner skal desuden henlede opmærksomheden på, at lovændringen kan medføre en øget belastning af de pårørende, da pårørende i nogle situationer vil føle sig forpligtet til yde økonomisk hjælp til den indlagte.

Endelig er det værd at bemærke, at der i retspsykiatrien og den almene psykiatri løbende arbejdes for et tillidsfuldt forhold i behandlingsindsatsen. Det kan være problematisk for patient-behandler relationen og dermed behandlingsindsatsen, hvis retspsykiatrien og den almene psykiatri fremadrettet skal have adgang til målgruppens indkomstoplysninger, formelt underrette kommunen om tidspunkt for indlæggelse og udskrivelse mhp. fratagelse af ydelser samt oplyse patienter om, at de fratages sociale ydelser.

Danske Regioner foreslår, at det overvejes at der med lovforslaget indføres en fridningsperiode på 6 måneder fra indlæggelsestidspunktet, hvor pension og ydelser ikke inddrages, med det formål at patienten, psykiatrien og pårørende bedst muligt kan indrette sig på en kommende ændring i patientens økonomi og tilrettelægge indsatsen herefter.

Målgruppe stilles ringere økonomisk end indsatte i Kriminalforsorgen

Regionerne oplever ikke at retspsykiatriske patienter generelt har uforholdsmæssigt høje rådighedsbeløb under indlæggelse. I tilfælde hvor patienterne vurderes at anvende deres økonomi uhensigtsmæssigt, kan det overvejes, om der skal ansøges om økonomisk værgemål.

For målgruppen, som er patienter med dom til behandling, er en vigtig del af den rehabiliterende og kriminalitetsforebyggende indsats at træne udgang, indkøb, buskørsel og lignende aktiviteter. Udgifter til rehabiliterende aktiviteter uden for sygehuset kommer oven i målgruppens udgifter til personlige fornødenheder. Denne lovændring vil derfor blandt andet medføre, at patienterne ikke har mulighed for at finansiere disse udgifter selv. Der er desuden risiko for, at et månedligt rådighedsbeløb på 1.725 kr. vil anspore nogle patienter til at overveje ulovlige alternativer for at opretholde deres økonomi. Dette kan modarbejde rehabiliteringen og skabe barrierer for at anbefale lempelse til behandlingsdom. Lovændringen kan således risikere at underminere den kriminalitetsforebyggende indsats.

De foreslåede ændringer vil desuden stille målgruppen for lovforslaget ringere end indsatte i Kriminalforsorgen, idet det foreslåede månedlige rådighedsbeløb på 1.725 kr. er mindre end det beløb, en indsat kan tjene ved arbejde i Kriminalforsorgen. Indsatte i Kriminalforsorgen har mulighed for at optjene 3.159 kr. månedligt ved 37 timers beskæftigelse.

Økonomiske og administrative konsekvenser for regionerne

Det skal bemærkes, at økonomiske konsekvenser for stat, regioner og kommuner ikke fremgår i høringsmaterialet. Det er Danske Regioners vurdering, at lovforslaget vil få økonomiske og administrative konsekvenser for regionerne.

Lovforslaget medfører nye faste administrative opgaver for regionerne, idet lovforslaget medfører, at regionerne skal underrette kommunen om tidspunkt for indlæggelse og udskrivelse på baggrund af oplysninger i indkomstregister og forvalte midler til patienternes personlige fornødenheder. Det kan umiddelbart betyde, at der fragår tid fra sundhedspersonalet til behandling, og vil også medføre et øget ressourceforbrug til administration m.m. Regionerne bør kompenseres for de ekstra ressourcer, det vil kræve at varetage de opgaver.

Danske Regioner forudser desuden, at lovforslaget vil medføre øget administration i forbindelse med ophør og genopstart af forsørgelsesydelse for de behandlingsdømte, herunder ansøgninger og behandling af ansøgninger om enkeltydelser, tilretning af ægtefællers status v. pension og beregning af kontanthjælp, ændring af børnebidrag mv.

Ift. administration og konsekvenser foreslår Danske Regioner i øvrigt, at evt. ikrafttrædelse udskydes til 01.01.27, da evt. samarbejdsaftaler, ekstra ressourcer til indsatsen samt sammenlægning af regioner skal være implementeret inden.

Med venlig hilsen

Anders Kühnau
Formand, Danske Regioner

Mads Duedahl
Næstformand, Danske Regioner

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering
Vermundsgade 38
2100 København Ø

Sendt elektronisk til Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering, star@star.dk, maje@star.dk og mwh@star.dk

Høring over Lov om ændring af lov om social pension og forskellige love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til retspsykiatriske patienter)

Dataetisk Råd takker for den fremsendte høring. Rådet har i dette tilfælde valgt ikke at udarbejde et egentligt høringssvar.

Der kan være flere årsager til, at Dataetisk Råd ikke vælger at udarbejde høringssvar, herunder at rådet har valgt at prioritere andre opgaver, at det ikke efter rådets opfattelse er muligt på forsvarlig vis at analysere og behandle høringen i dens enkeltheder og detaljer inden for høringsfristen eller at høringen ikke ses at indebære dataetiske spørgsmål, som falder inden for rådets kommissorium.

Det bemærkes dog, at, rådet generelt anbefaler, at ministerier redegør for de dataetiske konsekvenser af lovforslag. Dataetiske konsekvensanalyser sætter fokus på værdier og principper som blandt andet velfærd og demokrati, værdighed, selvbestemmelse, lighed, gennemsigtighed, sikkerhed og privatliv. Dataetiske konsekvensanalyser vil således hjælpe med til at bringe fordele, ulemper og utilsigtede konsekvenser ved lovforslag frem i lyset og dermed bidrage til, at Folketingets beslutninger tages på et mere kvalificeret grundlag. Dette gælder naturligvis i særlig grad lovforslag, som angår persondata.

Dataetisk Råd kan i den forbindelse henvise til rådets værktøj '[Dataetik – Sådan gør du](#)', der operationaliserer identificeringen og stillingtagen til dataetiske dilemmaer.

Dataetisk Råd står til rådighed for uddybning og yderligere rådgivning.

På vegne af Dataetisk Råd og med venlig hilsen

Johan Busse
Formand

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering
Vermundsgade 38
2100 København Ø

11. august 2025

J.nr. 2025-11-0357
Dok.nr. 751642
Sagsbehandler
Line Hedmann
Jacobsen

Sendt til star@star.dk, maje@star.dk & mwh@star.dk
Sendt i kopi til jm@jm.dk

Høring over udkast til lov om ændring af lov om social pension og forskellige andre love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til anbringelses- og behandlingsdømte) – STAR j.nr. 2025-7758

Datatilsynet
Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby
T 3319 3200
dt@datatilsynet.dk
datatilsynet.dk
CVR 11883729

1. Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering har den 27. juni 2025 rettet henvendelse til Datatilsynet med anmodning om tilsynets eventuelle bemærkninger til det ovenfor nævnte udkast.

Datatilsynet har i den forbindelse følgende bemærkninger.

2. Datatilsynet har noteret sig, at de foreslåede bestemmelser i udkastet, som vedrører indsamling og videregivelse af personoplysninger om personer, der anbringes eller indlægges som følge af en anbringelsesdom eller behandlingsdom (§ 45, stk. 4-6, i lov om social pension, § 44 b, stk. 4-6, i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. samt § 10 a, stk. 3-5, i lov om aktiv socialpolitik), udgør supplerende retsgrundlag i forhold til databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra e, som fastsættes inden for det nationale råderum i medfør af databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 2-3.

Det forudsættes, at de databeskyttelsesretlige regler iagttages i forbindelse med enhver behandling af personoplysninger foranlediget af de påtænkte ændringer. Datatilsynet skal i den forbindelse henlede opmærksomheden på de generelle principper for databeskyttelse i databeskyttelsesforordningens¹ artikel 5.

3. Det er Datatilsynets opfattelse, at det ikke kan udelukkes, at der i medfør af udkastet vil ske videregivelse af oplysninger om straffedomme – eller oplysninger hvoraf der kan udledes oplysninger om strafbare forhold – om personer, som anbringes eller indlægges som følge af en anbringelsesdom eller en behandlingsdom fra behandlingssteder til kommuner og derefter videregivelse fra kommuner til Udbetaling Danmark.

Det bemærkes, at oplysninger om strafbare forhold er fortrolige oplysninger, som er en særlig kategori af personoplysninger, hvor særlige beskyttelsesbehov kan have betydning for anvendelsen af databeskyttelsesreglerne, herunder reglerne om behandlingssikkerhed. Oplysningerne skal derfor behandles med særlig opmærksomhed.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (generel forordning om databeskyttelse)

4. Det fremgår af den foreslåede § 45, stk. 5, i lov om social pension, § 44b, stk. 5, i lov om højeste mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension mv. og § 10a, stk. 4, i lov om aktiv socialpolitik, at psykiatriske afdelinger kan få terminaladgang til oplysninger i indkomstregistret.

Datatilsynet forudsætter, at det sikres, at de psykiatriske afdelinger alene opnår adgang til de nødvendige oplysninger om de relevante personer i indkomstregistret, når det er sagligt og nødvendigt i forhold til de konkrete omstændigheder, og der dermed er et arbejdsbetinget behov for adgang til og behandling af de pågældende oplysninger.

5. Hvis ovenstående giver anledning til spørgsmål, er Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering velkommen til at rette henvendelse til Datatilsynet.

Kopi af dette brev er sendt til Justitsministeriets Lovafdeling til orientering.

Med venlig hilsen

Line Hedmann Jacobsen

Til: STAR (star@star.dk), Mathias Hyun Jensen (MAJE@star.dk), Malene Witzel Hirtsgaard (mwh@star.dk)
Cc: Helene Louise Munk Fog (HELMF@regioner.dk)
Fra: Anne-Sofie Theilgaard (anne-sofie.theilgaard@regionh.dk)
Titel: Vedr. sagsnr. 2025-7758 - HØRINGSSVAR vedr. lov om ændring af social pension og forskellige love (retspsykiatriske patienter)
Sendt: 18-08-2025 15:20

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.

Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede filer, som ikke er sikre.

Til rette vedkommende i Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering

Den Sociale Virksomhed, Region Hovedstaden sender hermed høringssvar angående udkastet til lov om ændring af lov om social pension og forskellige love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til retspsykiatriske patienter) - Styrelsens sagsnr. 2025-7758;

Personer med vidtgående psykiske handicap, som idømmes anbringelsesdom, placeres blandt andet i botilbud efter serviceloven § 108; heriblandt regionale sociale botilbud. Her opkræves beboerne af deres hjemkommune et månedligt beløb i form af såkaldt egenbetaling, ligesom de har behov for midler til personlige fornødenheder. Vi tilslutter os beslutningen om ikke at lade de anbringelsesdømte beboere i § 108-tilbud omfatte af den foreslåede lovændring; navnlig fordi disse beboere under en indlæggelse i retspsykiatrien fortsat har ovennævnte udgifter til egenbetaling for boligen i botilbuddet, hvorfor de hurtigt ville oparbejde en gæld til deres handlekommune, hvis deres sociale pension suspenderes i forbindelse med evt. indlæggelse på psykiatrisk afdeling.

Da det fremgår, at de psykiatriske afdelinger skal underrette Udbetaling Danmark ved indlæggelse af patienter fra retspsykiatrien, er det vigtigt, at hospitaler og kommuner er opmærksomme på domstypen, således pensionen for beboere i botilbud under serviceloven ikke fejlagtigt suspenderes.

Mere generelt kan vi have en bekymring for lovforslagets påvirkning af de retspsykiatriske patienter som samlet målgruppe. Ud fra vores kendskab til dele af denne målgruppe er der tale om patienter, som generelt set er hårdt belastet psykisk. En (midlertidig) fratagelse af indtægtsgrundlaget vil være en meget stor belastning, som kan føre til yderligere marginalisering. Dette blandt andet fordi målgruppen vil være udfordret i forhold til mulighederne for at søge økonomisk støtte hos kommunen, med henblik på at bevare en eventuel bolig eller sikre betaling af andre økonomiske forpligtelser. Hvis lovforslaget vedtages, vil det derfor være vigtigt, at indsatsen koordineres, således de respektive kommuner kan sikre opsøgende støtte og vejledning til den enkelte retspsykiatriske patient, således at denne ikke unødigt mister sin bolig eller på anden vis bliver mere belastet af omstændighederne omkring sin økonomi.

Venlig hilsen

Anne-Sofie Theilgaard

Juridisk chefkonsulent

Direkte: 2941 1924

Mail: anne-sofie.theilgaard@regionh.dk

**Den Sociale
Virksomhed**

Den Sociale Virksomhed

Region Hovedstaden

Kongens Vænge 2, 3400 Hillerød

Tlf.: 3866 5000

Sikker mail Fællespostkasse: sociale@regionh.dk

www.densocialevirksomhed.dk

Vedrørende høring over Forslag til Lov om ændring af lov om social pension og forskellige andre love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til anbringelses- og behandlingsdømte)

Det Ethiske Råd takker for modtagelsen af ovennævnte høring. Dette høringssvar består af tre dele. Først beskrives forslaget kort. Derefter fremhæves de mest centrale etiske spørgsmål, som forslaget giver anledning til, og til sidst forholder rådet sig til forslaget.

Lovforslagets kerne

Som det fremgår af lovforslaget, er dets hovedformål ”at ensrette reglerne for udbetaling af forsørgelsesydelse i retspsykiatrien mest muligt med de regler, der gælder for indsatte og varetægtsfængslede i fængsler og arresthuse” (s. 8). Mere konkret betyder det, at lovforslaget lægger op til, at patienter dømt til anbringelse eller behandling ikke længere har mulighed for at modtage forsørgelsesydelse i form af social pension og kontanthjælp, mens de er anbragt i retspsykiatrien, sådan som det allerede i dag er tilfældet for personer, som er varetægtsfængslede eller afsoner i fængsler og arresthuse. Det fremgår ikke direkte af forslaget, hvorfor det er vigtigt at ensrette reglerne, men det anføres, at patienter i retspsykiatrien har ”et betydeligt højere rådighedsbeløb sammenlignet med personer, som er varetægtsfængslede eller afsoner i fængsler og arresthuse” (s. 9), samtidig med at der gøres opmærksom på, at lovforslaget vil frigive ”et samlet provenu på 145 mio. kr. årligt, der skal bidrage til at tilvejebringe varige udgiftsbesparelser i beskæftigelsessystemet” (s. 9).

Lovforslagets etiske dimension

Som Det Ethiske Råd ser det, berører lovforslaget nogle grundlæggende etiske dilemmaer og spørgsmål i retspsykiatrien. Som det fremgår af rådets seneste udtalelse om emnet fra 2020¹, er retspsykiatrien historisk set baseret på, ”at utilregnelige sindssyge kriminelle er ’straffri’ – et humanistisk filosofisk synspunkt, som har sin rod i antikken, og som herhjemme viste sig i voteringsresultaterne blandt Højesterets dommere i 1700-tallet.” (s. 25). Selvom de har begået noget kriminelt, fritages utilregnelige sindssyge altså for straf i gængs forstand for i visse tilfælde i stedet at idømmes behandling i retspsykiatrien.

Der kan være forskellige begrundelser for på denne måde at fritage utilregnelige sindssyge for straf i gængs forstand. En begrundelse kan være, at man etisk eller

¹ Rådet har senest behandlet disse i sin udtalelse *Ethiske Dilemmaer i Retpsykiatrien* fra 2020: <https://etiskraad.dk/alle-udgivelser/psykiatri/udtalelse-om-etiske-dilemmaer-i-retspsykiatrien>

moralsk betragter dem som uskyldige. Det var nok dem – deres krop – som udførte den kriminelle handling, men det var ikke dem – deres person – som af mere eller mindre fri vilje gjorde det. For de var ikke 'sig selv' i gerningsøjeblikket, men sindssyge og utilregnelige. Det vil derfor være urimeligt at straffe dem som andre kriminelle og nærmest en dobbeltstraf, for så vidt som de allerede er ramt af den 'straf' det er at lide af en af de allermest alvorlige psykiske sygdomme og skulle leve med de handlinger, den kan få en til at udføre. En anden begrundelse kan være, at det i forhold til at forhindre ny kriminalitet simpelthen er mere nyttigt at dømme utilregnelige sindssyge kriminelle til behandling i retspsykiatrien, snarere end at idømme dem en almindelig straf. Her er tanken altså ikke så meget, at de er uskyldige, men at retspsykiatrien er et mere effektivt middel end almindelig fængselsstraf, hvis man ønsker at forhindre ny kriminalitet.

Selvom de to begrundelser for at have en retspsykiatri her er anført som adskilte, kan de selvfølgelig godt sameksistere og i forskellig grad påvirke personers og landes måde at behandle utilregnelige sindssyge kriminelle på. I den forstand behøver der ikke altid være tale om et enten-eller. I forbindelse med det aktuelle lovforslag kan det dog godt gøre en forskel, om man anlægger det ene eller det andet synspunkt.

Hvis man tager afsæt i ideen om, at utilregnelige sindssyge kriminelle er uskyldige – uden skyld – i etisk og moralsk forstand, virker det således forkert at argumentere for, at patienter, der idømmes behandlings- eller anbringelsesdomme i retspsykiatrien, ikke længere bør kunne modtage forsørgelsesydelse med henvisning til, at det allerede gælder for personer, som er varetægtsfængslede eller afsoner i fængsler og arresthuse. For set fra et sådant perspektiv er hele formålet med retspsykiatrien at behandle utilregnelige sindssyge kriminelle *anderledes*, end de tilregnelige kriminelle, som anbringes i fængsler og arresthuse.

Hvis man omvendt tager afsæt i ideen om, at retspsykiatrien primært er til for at forebygge ny kriminalitet, er det ikke på samme måde *nødvendigtvis* problematisk at ensrette de utilregnelige sindssyge kriminelles forhold så de stemmer overens med de tilregnelige kriminelles. For så afhænger det af, hvorvidt en eventuel fratagelse af muligheden for at modtage forsørgelsesydelse vil svække muligheden for at forebygge fornyet kriminalitet. Det kunne lovforslaget med fordel forholde sig til.

Det Etske Råds bemærkninger til lovforslaget

Det Etske Råd har forståelse for, at retspsykiatrien befinder sig i et kompliceret krydsfelt mellem retsvæsenet og sundhedsvæsenet, og at der er legitime hensyn at tage til begge systemers overordnede formål. Når lovforslaget uden nærmere begrundelse sammenligner retspsykiatriske patienter med personer, som afsoner straf i fængsler og arresthuse, er det dog Det Etske Råds vurdering, at lovforslaget vil svække den kamp mod stigmatisering af psykisk sygdom, som har spillet så stor en rolle i psykiatrien. Selvom retspsykiatrien er baseret på ideen om, at personer, der er utilregnelige i gerningsøjeblikket pga. sindssygdom, er straffri, er det således rådets vurdering, at en fratagelse af muligheden for at modtage forsørgelsesydelse ikke blot vil opleves som en straf af de retspsykiatriske patienter, men også rent faktisk fungere som en sådan. Som følge af den forventede stigmatiserende virkning, den potentielle oplevelse af at blive straffet og det formodede økonomiske tab, virker det heller ikke usandsynligt, at forslaget vil svække muligheden for at forebygge ny kriminalitet.

For rådet at se, er det rette sammenligningsgrundlag for de retspsykiatriske patienter ikke de personer, som afsoner straf i fængsler og arresthuse, men andre patienter i sundhedsvæsenet, som er indlagt i længere tid. Rådet ser det desuden som en skærpende omstændighed, at retspsykiatriske patienter ofte ikke blot er udsatte og sårbare personer, der lever med nogle af de mest alvorlige psykiske sygdomme, men at nogle af de retspsykiatriske patienter også er endt i retspsykiatrien pga. utilstrækkelig behandling i psykiatrien, sådan som det fremgår af rådets udtalelse fra 2020 og som det er rådets indtryk, at man ikke kan udelukke stadig sker på trods af de senere års tiltag i psykiatrien. Det Ethiske Råd vil derfor anbefale, at man overvejer de mere langsigtede konsekvenser ved dette forslag endnu engang.

På Det Ethiske Råds vegne,

Christine Nellemann, Formand for Det Ethiske Råd

Teamchef Jane Vitu
Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering
Udbetaling Danmark/Pensions-teamet
Ydelser
Vermundsgade 38
2100 København Ø

4. august 2025
KAS/regsah
J. nr. 2025-6915

Kære Jane Vitu

Sekretariatet for digitaliseringsklar lovgivning har modtaget udkast til forslag til lov om ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til anbringelses- og behandlingsdømte i høring.

Sekretariatet har til opgave at vurdere, om lovforslagets implementeringskonsekvenser på tilstrækkelig vis er beskrevet, og om lovforslaget efterlever principperne for digitaliseringsklar lovgivning. Gennemgangen af lovforslaget giver på det foreliggende grundlag anledning til følgende bemærkninger:

Vurdering af offentlige implementeringskonsekvenser

Et lovforslags implementeringskonsekvenser skal være velbelyste med henblik på at understøtte, at lovgivningen efter vedtagelse kan administreres hensigtsmæssigt og understøttes digitalt.

Sekretariatet finder, at forslaget om ophør af udbetaling af pension og kontanthjælp har implementeringskonsekvenser af negativ betydning for borgerne, idet forslagets målgruppe på nogle punkter stilles ringere. Fx bortfalder patienters ret til kontanthjælp helt ved indlæggelse eller anbringelse og genoptages (i modsætning til pension) ikke ved udskrivelse, hvor borgeren i stedet må søge om ydelsen på ny. Denne ekstra administrative byrde bør beskrives i afsnittet om administrative konsekvenser for borgere.

Det fremgår derudover af forslaget, at ved ophør af udbetaling af pension og kontanthjælp skal patienterne selv være opmærksomme på at søge om hjælp til fx betaling af bolig eller dækning af sundhedsudgifter, hvilket ligeledes udgør en administrativ byrde for forslagets målgruppe. Sekretariatet hæfter sig ved, at eftersom denne gruppe befinder sig i en udsat position, bør der i særlig grad drages omsorg for at udforme ordningen mindst muligt bebyrdende for borgerne.

Sekretariatet finder, at det er af positiv betydning for borgerne, at det i forbindelse med stop af udbetaling af ydelser ved retspsykiatrisk indlæggelse eller anbringelse gøres muligt at få hjælp til betaling af bolig for en periode på op til 6 måneder. Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering kan dog overveje at

beskrive, hvilke argumenter der foruden argumentet om ensretning ligger til grund for, at grænsen sættes ved lige nøjagtig 6 måneder.

Desuden finder sekretariatet, at tidsbegrænsningen på 6 måneder kan medføre implementeringskonsekvenser af negativ betydning for borgere, såfremt personer i forslagets målgruppe under gældende regler er i stand til at betale deres boligudgifter under hele deres indlæggelse eller anbringelse ved hjælp af den udbetalte ydelse, men ikke vil kunne det ved foreslåede ordnings ikrafttræden. Styrelsen kan med fordel beskrive eventuelle foranstaltninger, der skal kompensere for, at hjælp til betaling af bolig ikke ydes udover 6 måneder, fx om der ydes hjælp til at finde ny bolig ved patienters udskrivelse.

Sekretariatet bemærker, at forslaget om underretning mellem relevante myndigheder synes at øge behovet for administration hos flere myndigheder. Blandt andet hos behandlere steder, der skal slå op i indkomstregisteret samt underrette handlekommunen, og hos kommunerne, der fx skal underrette Udbetaling Danmark, når ydelserne udbetales af dem. Det bør beskrives og kvantificeres, hvordan forslaget får betydning for organisatoriske forhold på grund af øget tidsforbrug, øget ressourcebehov, ændring i sagsgange etc.

Det bemærkes i relation til forslaget om underretning mellem myndigheder, at det ikke fremgår, hvilket system der påtænkes anvendt til udveksling af oplysninger og dermed heller ikke, om forslaget påkræver udvikling af et nyt IT-system. Sekretariatet anbefaler derfor, at IT-styring og risiko beskrives med øje på dette.

Principper for digitaliseringsklar lovgivning

Lovforslagets efterlevelse af de syv principper for digitaliseringsklar lovgivning skal beskrives i bemærkningerne til et lovforslag, og en eventuel fravigelse af principperne skal begrundes.

Sekretariatet finder, at Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering har foretaget gode og relevante overvejelser i forhold til lovforslagets princip efterlevelse, og sekretariatet tager styrelsens vurdering til efterretning.

Der henvises i øvrigt til digst.dk/dkl samt [Vejledning om digitaliseringsklar lovgivning](#), ligesom I naturligvis er velkomne til at kontakte sekretariatet for råd og vejledning.

Med venlig hilsen

Regitze Sophie Andersen Hoeck

T +45 2147 6830

E regsah@digst.dk

Til Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering

Vores ref. MLJ
Den 22. august 2025**Bemærkninger til høring vedr. *"Lov om ændring af lov om social pension og forskellige andre love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til anbringelses- og behandlingsdømte)"*.**

FH – Fagbevægelsens Hovedorganisation takker for muligheden for at afgive høringssvar til *"Lov om ændring af lov om social pension og forskellige andre love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til anbringelses- og behandlingsdømte)"*.

Lovforslaget vedrører nogle af de mest udsatte og syge mennesker i samfundet. FH finder det derfor afgørende, at der sikres dækning af udgifter, eksempelvis husleje og helbredsudgifter, så den enkelte kan koncentrere sig om behandling og rehabilitering samt bevare en tilværelse at vende tilbage til.

Af lovforslaget fremgår det, at:

"Patienterne vil dog, såfremt betingelserne er opfyldt herfor, have mulighed for hjælp til andre ydelser som f.eks. boligstøtte, hjælp til dækning af huslejeudgifter, børnetilskud, hjælp til helbredsudgifter mv"

FH vil gerne understrege, at det kræver målrettet og kvalificeret rådgivning samt vejledning, at patienterne reelt får kendskab til og mulighed for at benytte de rettigheder og støtteordninger, de er berettiget til.

Med venlig hilsen

Nanna Højlund

Næstformand, FH

Til: STAR (star@star.dk)
Cc: ministerbetjening@ftnet.dk (ministerbetjening@ftnet.dk)
Fra: ministerbetjening@ftnet.dk (ministerbetjening@ftnet.dk)
Titel: VS: Høring Lov om ændring af lov om social pension og forskellige love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til retspsykiatriske patienter) Sagsnr. 2025-7758
Sendt: 01-07-2025 11:22
Bilag: Høringsliste.pdf; Høringsbrev.pdf; Ekstern høring Lovforslag om ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til anbringelses- og behandlingsdømte (002).pdf; Tunnel Marking.txt; Security Marking.txt;

Til rette vedkommende

Finanstilsynet har ingen bemærkninger til denne høring.

Mvh Bente Irene
Bente Irene Johansen
Kontoret for EU-sager, kommunikation og ministerbetjening
e-mail: bij@ftnet.dk
tlf.: 33 55 84 27

 FINANSTILSYNET

Strandgade 29, 1401 København K
Tlf.: +45 33 55 82 82 / Fax: +45 33 55 82 00
Direkte tlf.: +45 33 55 84 27
<mailto:bij@ftnet.dk>
www.finanstilsynet.dk

Finanstilsynet er ansvarlig for behandlingen af de personoplysninger, vi modtager om dig. Du kan læse mere om, hvordan vi behandler dine personoplysninger på vores hjemmeside <https://www.finanstilsynet.dk/Kontakt/Privatlivspolitik>

Finanstilsynet gør opmærksom på, at denne e-mail og eventuelle vedhæftede filer er fortrolige. Hvis du har modtaget denne mail ved en fejl, bedes du straks oplyse Finanstilsynet herom ved at besvare denne e-mail og derefter slette e-mailen. Vi gør opmærksom på, at hvis du har modtaget denne e-mail ved en fejl, kan enhver form for kopiering, offentliggørelse eller distribution af denne e-mail være ulovlig.

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering
Vermundsgade 38
2100 København Ø

Sendt til star@star.dk, maje@star.dk og mwh@star.dk

Wilders Plads 8K
1403 København K
Telefon 3269 8888
Direkte 9132 5685
pehj@humanrights.dk
menneskeret.dk

Dok. nr. 25/01612-3

22. august 2025

Høringssvar over udkast til lovforslag om fratagelse af forsørgelsesydelse fra visse retspsykiatriske patienter

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering har ved e-mail af 27. juni 2025 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til lovforslag om ændring af pensionsloven og forskellige andre love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til anbringelses- og behandlingsdømte).

Instituttet vil indlede sit høringssvar med nogle overordnede bemærkninger efterfulgt af en række bemærkninger til lovforslagets enkelte dele.

Det foreliggende lovforslag er i strid med diskriminationsforbuddet

Som instituttet har påpeget siden 2006, udgør det parallelle sanktionssystem en massiv menneskeretlig udfordring for Danmark. Dette system indebærer, at mennesker, der er psykisk syge, og som vurderes utilregnelige i gerningsøjeblikket, bliver udsat for frihedsberøvelser i retspsykiatrien, som er ude af proportioner med den kriminalitet, de har begået. Dette kan udgøre en krænkelse af deres ret til personlig frihed og til ikke at blive diskrimineret.¹

Nærværende lovforslag vil – hvis det vedtages i sin nuværende form – føre til nye former for forskelsbehandling og stigmatisering mod retspsykiatriske patienter, som instituttet vil redegøre for i det følgende. Efterfølgende vil instituttet redegøre for, hvorfor denne forskelsbehandling efter instituttets vurdering er i strid med diskriminationsforbuddet.²

For det første vil forslaget medføre forskelsbehandling af retspsykiatriske patienter i forhold til andre psykiatriske og somatiske patienter. Alle disse patientgrupper befinder sig i en grundlæggende sammenlignelig situation, nemlig at de er indlagt i sundhedsvæsenet i kortere eller længere tid – nogle gange med deres samtykke, andre gange uden – for at få behandling for en sygdom. Lovforslaget går derved imod de politiske målsætninger om at forbedre forholdene for psykiatriske patienter generelt og øge ligestillingen mellem psykiatrien og somatikken.³

For det andet er sidestillingen af retspsykiatriske patienter med indsatte og varetægtsfængslede problematisk ud fra et diskriminationsretligt perspektiv. Den tilstræber nemlig at ensrette reglerne for to grupper, som befinder sig i væsentligt forskellige situationer.⁴ Først og fremmest er retspsykiatriske patienter blevet vurderet utilregnelige i gerningsøjeblikket og er derfor straffri. Forholdene under deres frihedsberøvelse må derfor ikke få karakter af straf. Frihedsberøvelsen skal forfølge et behandlingsmæssigt formål.⁵ Dertil er der ikke på forhånd fastsat en slutdato for patienternes frihedsberøvelse. I stedet opretholdes den, så længe det vurderes nødvendigt for at forebygge nye lovovertrædelser. I modsætning til indsatte skal patienterne således demonstrere, at de er klar til at blive udskrevet.

For det tredje må lovforslaget forventes at føre til, at frihedsberøvelser i retspsykiatrien vil blive opretholdt i endnu længere tid, og dermed forværre den strukturelle diskrimination, som det parallelle sanktionssystem allerede skaber i dag. Det skyldes, at fratagelsen af de anbringelses- og behandlingsdømte patienters forsørgelsesydelser vil forstyrre og vanskeliggøre deres muligheder for at indgå i et behandlingsforløb (dette uddybes senere i høringssvaret). Det vil føre til, at patienterne vil få sværere ved at få lempet og ophævet de domme, som de er underlagt, og vil være tvangsindlagt i endnu længere tid.⁶

Endelig fremstår sidestillingen af retspsykiatriske patienter med indsatte og varetægtsfængslede stigmatiserende.⁷ Det afspejler ikke, at langt hovedparten af retspsykiatriske patienter er svært syge mennesker, der i mange tilfælde ikke har fået tilstrækkelig psykiatrisk behandling, social støtte og/eller misbrugsbehandling i tiden op til den begåede kriminalitet.⁸ Der er tale om personer, der har begået en kriminel handling, mens de har været syge og derfor utilregnelige.

Spørgsmålet er herefter, om denne forskelsbehandling udgør ulovlig diskrimination. Det beror på, om forskelsbehandlingen forfølger et legitimt formål, og om den er proportional i forhold til det forfulgte mål.⁹

Med hensyn til det legitime formål forstår instituttet lovforslaget sådan, at formålet med ensretningen af reglerne er at frigive 145 millioner kroner årligt, som skal bidrage til at tilvejebringe varige udgiftsbesparelser i beskæftigelsessystemet (udkastet til lovforslagets side 8).¹⁰ Økonomisk prioriteringshensyn anses generelt for legitime og har typisk været et område, hvor domstolene har overladt myndighederne en bred skønsmargin med hensyn til at vurdere, hvad der er nødvendigt. Denne skønsmargin indsnævres imidlertid markant, når der er tale om indgreb rettet mod sårbare grupper, som historisk set er blevet udsat for betydelig diskrimination og marginalisering, heriblandt mennesker med handicap.¹¹

Med hensyn til forslagens proportionalitet er det instituttets vurdering, at lovforslaget i sin nuværende udformning ikke står i et rimeligt forhold til det forfulgte mål, og at det derfor er i strid med diskriminationsforbuddet.

Denne vurdering bygger navnlig på, at forslaget vil påføre et så betydeligt økonomisk afsavn på en i forvejen udsat gruppe, som samtidig vil kunne føre til, at

de vil blive frihedsberøvet i længere tid. Mange patienter står desuden til at miste deres hjem, da de fleste patienter indlægges i længere tid. Hertil vil forslaget have en række andre afledte negative konsekvenser, som skitseres i de følgende afsnit.

Det grundlæggende problem er, at forslaget søger at ensrette reglerne for to grupper – retspsykiatriske patienter og indsatte – der befinder sig i væsentligt forskellige situationer. Dermed ender forslaget med at gå alt for langt og ramme skævt, da det ikke afspejler de forhold, som retspsykiatriske patienter er frihedsberøvet under.

Samtidig ses lovforslaget ikke at være baseret på nogen form for undersøgelse af, hvilke forhold og vilkår retspsykiatriske patienter er indlagt under, eller hvad deres økonomiske situation og behov typisk er. Navnlig fremstår beløbet på 1.725 kroner pr. måned til dækning af personlige fornødenheder helt utilstrækkeligt i forhold til de udgifter, patienterne – i modsætning til indsatte – vil have (dette uddybes nedenfor).

Derfor er Institut for Menneskerettigheders hovedanbefalinger:

- At lovforslaget ikke fremsættes eller vedtages i sin nuværende udformning, idet dette ville være i strid med det menneskeretlige diskriminationsforbud.
- At styrelsen i det videre arbejde med lovforslaget inddrager relevante aktører og interessenter, heriblandt patient- og pårørendeorganisationer, som har indblik i retspsykiatriske patienters indlæggelses- og livsforhold og kan bidrage til at kvalificere lovforslaget.

I det følgende vil instituttet fremsætte nogle mere konkrete bemærkninger til lovforslagets enkelte dele, som kan indgå i styrelsens videre arbejde.

Konsekvenser for patienterne, deres pårørende og personalet

Lovforslaget indeholder ikke nogen vurdering af, hvilke konsekvenser det vil få for patientgruppen, deres pårørende eller personalet. Dermed giver det ikke det fulde billede af, hvad det vil komme til at betyde. Instituttet vil i det følgende skitsere nogle af disse konsekvenser og anbefaler, at styrelsen undersøger og tager stilling hertil i lovforslagets bemærkninger.

Fratagelsen må forventes at føre til, at deres indlæggelser bliver endnu længere. Dels vil patienternes bekymringer om økonomi og deres fremtid uvægerligt påvirke deres motivation og evne til at indgå i og profitere af behandlingen. Patienter kan blive præget af en håbløshed, hvis de ikke har noget at vende tilbage til efter udskrivelsen andet end en stor gæld fra deres straffesag, som de ikke har været i stand til at afdrage på under indlæggelsen. Dels betaler patienterne selv for indkøb, transport, billetter og lignende som led i aktiviteter og udgang, der er en del af behandlingsforløbet. Det er et væsentligt element i recovery-arbejdet.

Fratagelsen må desuden forventes at føre til flere konflikter og dermed mere tvang på afdelingerne. Det månedlige beløb på 1.725 til personlige fornødenheder vil ikke

være nok til at dække patienternes udgifter til indkøb, tøj, transport, telefon, fritidsaktiviteter med videre. Når patienterne for eksempel løber tør for cigaretter eller får deres ejendele ødelagt eller stjålet, vil det føre til frustrationer og konflikter mellem patienterne og over for personalet. I yderste konsekvens kan det ende i vold, trusler og tvangsanvendelse og en forråelse af miljøet på afdelingerne. Den omfattende tvang i psykiatrien er en betydelig menneskeretlig udfordring for Danmark.¹² I 2024 blev der vedtaget en ny målsætning om at nedbringe visse tvangsformer med 30 procent frem mod 2030¹³ samt andre initiativer rettet mod at gøre psykiatrien mere sikker og tryk for såvel patienter som personale.¹⁴

Fratagelsen af forsørgelsesydelse fra de anbringelses- og behandlingsdømte patienter vil endvidere føre til øgede økonomiske afsavn og fattigdom blandt en sårbar gruppe mennesker, der i forvejen er meget udsatte. Det vil begrænse deres muligheder for at leve et værdigt liv på de psykiatriske afdelinger, hvor de ofte er indlagt i årevis. Således vil de blive begrænset i deres muligheder for at gøre almindelige indkøb, dyrke deres hobbyer, deltage i kulturlivet og lignende. Aktiviteter, som er en vigtig del af patienternes liv såvel som behandlingsforløb.

Fratagelsen vil endvidere betyde, at patienterne ikke vil være i stand til at afdrage på deres gæld under indlæggelsen – i første række om sagsomkostningerne fra den straffesag, som de har været involveret i. Det er veldokumenteret, at gæld er en væsentlig risikofaktor i forhold til at begå ny kriminalitet.¹⁵ Efter udskrivelsen vil forslaget således bidrage til at fastholde disse patienter i kriminalitet.

Fratagelsen vil også lægge et større pres på patienternes pårørende. De kan for eksempel føle sig nødsaget til at give penge til patienten, så patienten har råd til indkøb, transport, at betale regninger og lignende. De kan også være nødt til at udføre flere praktiske opgaver, for eksempel at køre patienten til og fra afdelingen. Det kan belaste relationen mellem patienten og deres pårørende.

Endelig vil forslaget føre til øget bureaukrati for de retspsykiatriske afdelinger og kommunerne. De nye tilskud og hjælp, som det foreslås, vil i de fleste tilfælde skulle bevilges af kommunen og bero på en grad af skøn eller fortolkning. De fleste patienter må forventes at få brug for afdelingernes socialrådgivere til at søge denne hjælp. Samtidig er udfordringer i samarbejdet mellem regioner og kommuner, herunder uenigheder om borgerens behov, velkendte.¹⁶ For patienterne vil det komme til at betyde ventetid, usikkerhed og i nogle tilfælde afslag.

Efter instituttets vurdering er det afgørende at få beskrevet konsekvenserne for patienter, pårørende og personale i lovforslagets bemærkninger. Det ville have givet høringsparternes bedre mulighed for at kommentere lovforslaget, og det vil understøtte Folketingets behandling og stillingtagen til lovforslaget.

Instituttet anbefaler derfor:

- At styrelsen undersøger og tager stilling til lovforslagets konsekvenser for patienter, pårørende og personale i dets bemærkninger.

Utilstrækkelig dækning af udgifter under indlæggelsen

Lovforslaget vil betyde, at patienterne – i stedet for pension eller kontanthjælp – vil få udbetalt et beløb på 1.725 kroner om måneden til personlige fornødenheder.

Dette beløb vil som tidligere anført være utilstrækkeligt i forhold til de udgifter, patienterne har. Det fremstår desuden betragteligt lavere end de rådighedsbeløb, der er fastsat på andre områder, selv når der tages højde for, at disse beløb kan inkludere udgifter til kost, som patienterne ikke har. Se for eksempel kommunernes vejledende rådighedsbeløb¹⁷ og Gældsstyrelsens rådighedssatser.¹⁸

De 1.725 kroner vil blandt andet skulle dække følgende udgifter, som ikke ses at være omfattet af nogen af de tilskudsmuligheder, lovforslaget indfører: tøj og sko, personlig hygiejne, telefonabonnement, møbler, cigaretter, forsikringer, transport, husholdnings- og rengøringsartikler, fritids- og hobbyaktiviteter, briller og kontaktlinser, kulturaktiviteter, frisør og reparationer.

Det er instituttets vurdering, at beløbet vil være helt utilstrækkeligt til at dække patienternes mest basale fornødenheder. Patienterne vil desuden være afskåret fra at afdrage på gæld, heriblandt sagsomkostningerne fra deres straffesag.

Det vil som tidligere anført føre til en uværdig tilværelse for patienterne og forringe deres mulighed for at indgå i og profitere af deres behandlingsforløb, ligesom deres fortsatte gældbundenhed vil øge deres risiko for tilbagefald i kriminalitet.

Instituttet anbefaler derfor:

- At styrelsen udarbejder beregninger over retspsykiatriske patienters sædvanlige udgifter og fastsætter et nyt rådighedsbeløb på dette grundlag, som også muliggør, at de kan afdrage på gæld.

Tabet af patientens bolig vil føre til yderligere institutionalisering

Instituttet vurderer, at forslaget om, at patienterne som udgangspunkt kun vil kunne bevare deres hjem i op til seks måneder af deres indlæggelse, er et tilbageskridt for Danmarks implementering af FN's handicapkonvention. Det vil forringe beskyttelsen af patienternes ret til et hjem og til at leve et selvstændigt liv (artikel 19, 22 og 23). Det vil desuden øge institutionalisering af retspsykiatriske patienter, idet de vil blive mere isolerede og udskilte fra det omgivende samfund på afdelingerne (artikel 19). Endelig medfører forslaget en forskelsbehandling af retspsykiatriske patienter, navnlig idet ingen andre somatiske eller psykiatriske patienter tvinges til at opgive deres bolig under en indlæggelse (artikel 5).

Som tidligere anført er det instituttets hovedanbefaling, at lovforslaget som helhed genovervejes, så det sikres, at det er foreneligt med diskriminationsforbuddet.

Instituttet vurderer, at den diskriminerende virkning af denne del af forslaget i en vis udstrækning vil kunne afbødes ved, at der gives mulighed for, at patienter, der har måtte opgive deres bolig, hen mod slutningen af deres indlæggelse sikres

mulighed for at generhverve en bolig. Denne periodes længde bør fastlægges i dialog med relevante aktører og interessenter. Dette vil understøtte behandlingens recovery-orienterede tilgang.

Instituttet anbefaler derfor:

- At styrelsen ændrer lovforslaget således, at patienter, der har måtte opgive deres bolig, sikres mulighed for at generhverve en bolig i en tid forud for deres forventede udskrivelse.

Plan for udskrivelsen, herunder patientens boligsituation

Instituttet anser det for positivt, at der er opmærksomhed på at sikre patienternes mulighed for at etablere sig efter udskrivelsen, herunder anskaffe sig en bolig. Dette er afgørende for at sikre, at patienterne kommer på fode efter udskrivelsen, og med til at forebygge ny kriminalitet.

Instituttet kan ikke vurdere, om de foreslåede bestemmelser vil være tilstrækkelige eller ej. Det er dog indlysende, at en patient ikke må kunne udskrives til gaden, og at patientens boligsituation derfor altid skal afklares forud for udskrivelsen. Patientens boligsituation vil efter instituttets opfattelse også være et relevant element at forholde sig til i patientens udskrivningsaftale eller koordinationsplan (psykiatrilovens §§ 13 a-13 b).

Instituttet anbefaler derfor:

- At styrelsen tydeliggør regionens og kommunens fælles ansvar for at sikre, at retspsykiatriske patienter aldrig udskrives til hjemløshed.

Behov for evaluering af lovforslagets konsekvenser

Afslutningsvis anbefaler instituttet, at lovforslagets konsekvenser for patienter, pårørende og personale evalueres inden for nogle år. Dette er særligt relevant, hvis lovforslaget vedtages i sin nuværende form. En evaluering bør gennemføres i en transparent proces med grundig inddragelse af alle relevante aktører og interessenter, heriblandt civilsamfundsorganisationer, som repræsenterer patienterne og deres pårørende.

Instituttet anbefaler derfor:

- At lovforslagets konsekvenser evalueres efter nogle år.

Der henvises til styrelsens sagsnummer 2025-7758.

Med venlig hilsen

Pernille Boye Koch
National chef

Slutnoter

- ¹ Institut for Menneskerettigheder, Retspsykiatri – i et menneskeretligt perspektiv, 2019, side 102 ff., tilgængelig her: <https://menneskeret.dk/udgivelser/retspsykiatri-menneskeretligt-perspektiv>. Se også Institut for Menneskerettigheder, Brug af særforanstaltninger over for psykisk syge kriminelle i et menneskeretligt perspektiv, 2006, side 13-15, tilgængelig her: <https://menneskeret.dk/udgivelser/udredning-psykisk-syge>.
- ² Diskriminationsforbud er en grundlæggende bestanddel af alle de menneskerettighedskonventioner, Danmark har tiltrådt. Se blandt andet den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 14 og FN's handicapkonventions artikel 5.
- ³ Aftale om en samlet 10-årsplan for psykiatrien 2020-2030, 19. maj 2025, tilgængelig her: <https://www.ism.dk/nyheder/2025/maj/politisk-aftale-paa-plads-psykiatrien-faar-milliardloeft>. Aftale om sundhedsreform 2024, 15. november 2024, side 18-19, tilgængelig her: <https://www.ism.dk/nyheder/2024/november/historisk-reform-flytter-sundhedsvaesenet-taettere-paa-borgerne>.
- ⁴ Diskriminationsforbuddet omfatter også den situation, hvor personer behandles på samme måde, selvom de finder sig i væsentligt forskellige situationer. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 22. marts 2016 i Guberina mod Kroatien, afsnit 70 med yderligere henvisninger.
- ⁵ Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols storkammerdom af 31. januar 2019 i Rooman mod Belgien, afsnit 208.
- ⁶ Instituttet henviser i denne forbindelse til høringssvaret fra Dansk Psykiatrisk Selskab, der har samme vurdering af dette spørgsmål.
- ⁷ Efter FN's handicapkonventionens artikel 8 skal myndighederne bekæmpe stereotyper, fordomme og skadelig praksis i forhold til personer med handicap.
- ⁸ Justitsministeriet, Retspsykiatrisk Klinik, Er der en sammenhæng mellem behandling/støtte af psykisk syge og kriminalitet? En analyse med henblik på forebyggende tiltag, januar 2019, side 15-18, tilgængelig her: <https://www.regioner.dk/media/12261/rapporten-sammenhaeng-mellem-behandling-stoette-og-kriminalitet-30-01-2019.pdf>.
- ⁹ Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols storkammerdom af 24. maj 2016 i Biao mod Danmark, afsnit 90.
- ¹⁰ Lovforslaget kan også læses sådan, at det er et formål i sig selv at ensrette reglerne for retspsykiatriske patienter i forhold til indsatte og varetægtsfængslede. Som beskrevet i dette høringssvar er denne antagelse om, at disse grupper befinder sig i sammenlignelige situationer, fejlagtig. Derfor vil ønsket om ensretning næppe blive anset for et legitimt hensyn i sig selv.
- ¹¹ Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 22. marts 2016 i Guberina mod Kroatien, afsnit 73 og den deri nævnte retspraksis.
- ¹² Institut for Menneskerettigheder, Unødvendig tvang i psykiatrien: Når tvang erstatter behandling, omsorg og pleje, januar 2025, tilgængelig her: <https://menneskeret.dk/viden/udgivelser/unoedvendig-tvang-psykiatrien>.

- ¹³ Aftale om mål for mindre tvang i psykiatrien (for perioden 2024-2030), 22. marts 2024, tilgængelig her: https://www.ism.dk/Media/638474970552287609/Bilag%202%20Partnerskabsaftale_final.pdf.
- ¹⁴ Aftale om en samlet 10-årsplan for psykiatrien 2020-2030, 19. maj 2025, side 27 ff., tilgængelig her: <https://www.ism.dk/nyheder/2025/maj/politisk-aftale-paa-plads-psykiatrien-faar-milliardloeft>.
- ¹⁵ Rapport vedrørende en ny model for opkrævning af straffesagsomkostninger, august 2024, side 58-59 med henvisninger, tilgængelig her: <https://www.ft.dk/samling/20241/almdel/reu/spm/916/index.htm>.
- ¹⁶ Se for eksempel Folketingets Ombudsmands temarapport 2023 om børn og unge i psykiatrien, 27. juni 2024, side 24-25, tilgængelig her: <https://www.ombudsmanden.dk/arbejdsumraader/tilsyn/temaer-for-tilsyn>.
- ¹⁷ Rådighedsbeløbene er forskellige fra kommune til kommune, blandt andet som følge af deres forskellige prisniveauer. Se eksempelvis hjemmesiderne for: Københavns Kommune: <https://www.kk.dk/borger/borgerservice/oekonomi-og-pension/hjaelp-til-folkepensionister-og-foertidspensionister/personligt-tillaeg-for-pensionister>.
Dragør Kommune: <https://www.drager.dk/voksne-og-aeldre/ydelser/raadighedsbeloeb>.
Faxe Kommune: <https://www.faxekommune.dk/da/borger/job-uddannelse-ledighed-ydelser/ydelser/enkeltydelser>.
Furesø Kommune: <https://www.furesoe.dk/borger/borgerservice/oekonomi/tilskud/vejledende-raadighedsbeloeb>.
- ¹⁸ Udbetaling Danmark, Gældsstyrelsens rådighedssatser, 2025, tilgængelige her: <https://www.borger.dk/oekonomi-skat-su/opkraevning/gaeldsstyrelsens-raadighedssatser>.

Aarhus, den 30. juli 2025

Høringssvar til udkast til lov om ændring af lov om social pension og forskellige love

Regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre indgik den 9. april 2025 *Aftale om reform af beskæftigelsesindsatsen – Mere værdighed, større frihed og færre regler*. Nu har Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering udmøntet det andet udkast til lovforslag og sendt det i høring.

I dag kan en person godt få udbetalt folke-, førtids-, senior- og tidlig pension eller kontanthjælp, selvom vedkommende er dømt til anbringelse eller behandling i psykiatrien, mens udbetalingerne stopper, hvis afsoningen derimod sker i et fængsel. Med lovforslaget vil regeringen og aftalepartierne lade udbetalingen af disse ydelser ophøre for nuværende og kommende borgere, der idømmes en anbringelses- eller behandlingsdom, hvis de indlægges i en retspsykiatrisk institution under regionerne.

Med lovforslaget vil behandlingsstedet i stedet udbetale mindre skattefrie beløb til de retspsykiatriske patienter, som ikke længere får udbetalt forsørgelsesydelse, vil i stedet få udbetalt et beløb på 1.725 kr. skattefrit pr. måned af behandlingsstedet, og patienterne kan søge om anden hjælp, f.eks. boligstøtte, hjælp til dækning af huslejeudgifter, børnetilskud, hjælp til helbredsudgifter mv., hedder det.

Den behandlingsinstitution, hvor den retspsykiatriske patient er indlagt, får pligt til at underrette personens handlekommune i forbindelse med en indlæggelse eller udskrivning, som kan medføre ophør af udbetaling af pension eller kontanthjælp. For at man på behandlingsinstitutionen kan vide, hvem der får en social ydelse, og hvornår man skal kontakte de udbetalende myndigheder, vil man med lovforslaget give de psykiatriske afdelinger adgang til opslag i indkomstregistret.

Kommunen skal så underrette Udbetaling Danmark, når personen modtager en ydelse, der udbetales af Udbetaling Danmark, og kommunen skal selv tage stilling til, om kommunen skal udbetale særlige ydelser til borgeren under indlæggelsen. Kommunen og Udbetaling Danmark skal endvidere, hedder det i lovbemærkningerne, underrette den psykiatriske afdeling eller Sikringsafdelingen under Retspsykiatrisk afdeling, Region Sjælland, som har givet underretning om indlæggelsen eller udskrivningen, hvis myndigheden stopper en ydelse til personen, og når eller hvis myndigheden igangsætter ydelsen igen i forbindelse med udskrivning. Man vil automatisk genoptage udbetalingen af ydelser efter afviklet anbringelses- eller behandlingsdom.

Aftalepartiernes argumenter for at stoppe udbetaling af forsørgelsesydelse til retspsykiatriske patienter under indlæggelse er, at der allerede er lignende lovgivning for folk, der bliver indsatte eller varetægtsfængslede i de almindelige fængsler og arresthuse for strafferetlige forbrydelser. På denne måde "ensrettes" eller "harmoniseres" reglerne for udbetaling af forsørgelsesydelse for personer, der modtager straf. Det hævdes, at mennesker der indlægges langvarigt, ikke har udgifter til kost og logi og derfor ikke har brug for fortsat at modtage deres ydelse. Hvis man ikke griber ind, kan de profitere økonomisk af en indlæggelse og "spare en mindre formue op", som et af aftalepartierne formulerer det.

Nedenstående er mit høringssvar til lovudkastet i meget overordnede streger.

Mine kommentarer

Brud på retsstatsprincippet

Lovforslaget udgør et bemærkelsesværdigt brud med dansk retstradition og retsstatsprincippet om, at alle borgere er lige for loven. Det følger en populistisk tendens i tiden til forskelsbehandling af borgere, som i denne sammenhæng blandt andet er Socialdemokratiets og Dansk Folkepartis "fortjeneste". Det er en uskik at blande straffe efter straffeloven sammen med forringelser af sociale ydelser, og jeg tager afstand fra sådan en forskelsbehandling.

Folk i målgruppen er meget syge og får alvorlige forringelser i forsørgelsen

Målgruppen for dette lovudkast er alvorligt syg! Vi taler f.eks. om mennesker med psykoser, skizofreni osv. Hvis de endelig har modtaget social pension, så har de allerede været syge meget længe og været igennem meget lange ansøgningsprocesser, før de fik den sociale tryghed i en sådan forsørgelse og evt. øvrige ydelser.

Det er et dårligt argument, at man vil "harmonisere" lovningen mellem retspsykiatriske patienter og modtagere af andre offentlige forsørgelsesydelse, som straffes efter straffeloven. De to grupper kan slet ikke sammenlignes. Retspsykiatriske patienter har det så meget dårligere og har så meget dårligere livsudsigter på alle mulige parametre end de borgere, der modtager dom uden for retspsykiatrien, at det ikke er retfærdigt at sammenligne dem og stille dem økonomisk lige.

Når regeringen og aftalepartierne nu vil beskære forsørgelsen under retspsykiatriske indlæggelser, så sætter man et helt domino-spil af usikkerhedsmomenter i gang, og disse vil presse de retspsykiatriske patienter. Det er kendt, at psykisk sygdom triggere af blandt andre ydre stressfaktorer, så usikkerhed om boligen og økonomien er store triggere. Med stor stressbelastning følger stor risiko for, at disse patienter vil få endnu mere langvarige psykoser og andre svære sindstilstande, hvor de vil udgøre fare for endnu flere mennesker i det omgivende samfund end dem, som de har fået en behandlings- eller anbringelsesdom for at være til fare for. Det bør man ikke tage let på fra politisk hold.

Lovforslaget indebærer meget voldsomme og indgribende forringelser i retten til forsørgelse af nogle meget syge mennesker i vores land. Der står ganske vist, at nogle af dem, der får pauset deres forsørgelsesydelse under afsoning eller anbringelse, i den periode kan søge om forskellige

andre delvise udbetalinger af den sociale pension eller af kontanthjælpen, hvis de alligevel har nødvendige boligudgifter, og at der er forskellige andre muligheder for at søge om støtte til nødvendige helbredsudgifter, børnebidrag, tandlægeudgifter osv. Og det lyder jo flot.

Men er det virkelig sandt, at man ikke har ekstra udgifter til f.eks. bolig under sådan en anbringelses- eller behandlingsdom, og at man så "bare" kan søge om forskellige særlige ekstra udbetalinger, hvis man alligevel har ekstra udgifter?

Hvis så syge mennesker først skal til at søge om ydelser i behandlings- og anbringelsesperioden, så ved vi med sikkerhed, at nogen af dem ikke får det gjort eller ikke får det gjort rigtigt, fordi de ikke kan gennemskue, hvad de skal gøre. Reglerne lyder meget indviklede og er næsten umulige at læse også for undertegnede. Hvis man er psykotisk eller på anden måde psykisk syg eller kognitivt forstyrret, vil man da slet ikke kunne finde ud af, hvordan man kan sikre sig socialt.

Reglerne om boligstøtte efter boligstøtteloven kræver f.eks., at modtageren af boligstøtte opfylder bopælspligten. Så den støtte kan den indlagte retspsykiatriske patient ikke modtage. Der er også mange særlige betingelser for mange af de øvrige ydelser.

Efter kontanthjælpsreformen per 1. juli d.å. er personer på kontanthjælp f.eks. ikke længere berettiget til særlig støtte (til husleje) efter § 34 i lov om aktiv socialpolitik, og med det første lovudkast om beskæftigelsesreformen (som også er i høring nu) vil regeringen og aftalepartierne senest i 2029 afskaffe den sidste særlige støtte til personer efter lov om aktiv socialpolitik § 87.

I dagens Danmark kan man ikke bare finde en ny bolig fra den ene dag til den anden. Det kræver oftest årevis at opnå en passende bolig, som man kan betale, hvis man lever på offentlig forsørgelse, og at man passer på den bolig. Jeg tror desværre ikke på, at disse patienter og deres familiemedlemmer i praksis altid vil få "den nødvendige hjælp" til nødvendige boligudgifter osv. Derfor finder jeg det uretfærdigt, at man vil inddrage den sociale pension for dem, der måtte ende som retspsykiatriske patienter i en periode, og at man vil fjerne kontanthjælpen og ikke give en anden tilsvarende ydelse.

Det kan ikke alene gå ud over disse meget syge menneskers helbredelse, rehabilitering og boligmuligheder efter overstået dom, men også ud over hele deres evt. familie, som måske må flytte fra deres hjem osv. Selvom der ganske vist står noget om mulige forøgede børneydelser mv., så kan det blive uoverskueligt for den indsatte og dennes familie at få et liv til at fungere rent økonomisk under sådan en måske langvarig dom.

Der står i Beskæftigelsesministeriets pressemeddelelse fra den 9. april d.å.¹, at man ifølge de seneste tal fra 2022 forventer, at omkring 1.600 personer svarende til omtrent 65 pct. af alle

¹ "Dømte kriminelle i retspsykiatrien får frataget forsørgelsesydelse", pressemeddelelse fra Beskæftigelsesministeriet 9. april 2025:

<https://bm.dk/nyheder/pressemeddelelser/2025/04/doemte-kriminelle-i-retspsykiatrien-faar-frataget-forsorgelsesydelse>

igangværende foranstaltningsdomme i retspsykiatrien vil være omfattet af den nye lovgivning, og at de ændrede regler vil frigive et samlet provenu på 145 mio. kroner årligt.

Hvorfor ikke lade disse relativt få svært psykisk syge personer være i fred og beholde deres ydelser under indlæggelsen, så de kan fastholde deres bolig osv., indtil de har overstået deres behandlings- eller anbringelsesdomme, i stedet for denne formynderiske og bureaukratiske omfordeling?

Eventuelt kunne man ændre reglerne, så man kan få kontanthjælp, selvom man som retspsykiatrisk indlagt ikke står til rådighed for arbejdsmarkedet. Det ville gøre det mere overskueligt for dem at kunne vende tilbage til et liv og en familie en dag, hvis de altså nogen sinde kommer så langt i deres behandling eller dom.

Det forekommer overhovedet usandsynligt, at man kan spare så store millionbeløb som antaget, når der alt andet lige vil være en stor udgift forbundet med at lave socialsystemet og retspsykiatrien om, og man risikerer, at de pågældende personer bliver endnu mere syge og/eller påfører andre fare. Det kan akkumulere yderligere udgifter til retssystemet, socialsystemet, beskæftigelsessystemet, sundhedssystemet osv. I forvejen er psykiatrien underbudgetteret og undernormeret.

Og hvordan i al verden kan regeringen kalde et lovforslag med sådanne forringelser af ydelserne – som en del af den samlede beskæftigelsesreform – for *værdigt*? Jeg tror ikke på, at der er ret mange retspsykiatriske patienter, der bliver rige af at være indlagt med en behandlings- eller anbringelsesdom. Det må være en fordom, som ikke har hold i virkeligheden. Der er intet positivt ved at være psykisk syg kriminelt og være i en situation, hvor man er nødt til at tilbringe meget lange tider af sit liv under låste forhold som dem, der er tale om her. Det må være nedværdigende og ydmygende ud over alle grænser. Og mange af dem forbliver svært psykisk syge i årevis.

Så hvorfor overhovedet stigmatisere dem yderligere og påstå i et lovforslag, at det ligefrem må være en god forretning at være retspsykiatrisk patient? Vi taler altså om patienter, så er så syge, at en retsinstans har dømt dem utilregnelige for en begået kriminalitet. Sådan en dom får man kun, hvis man er virkelig, virkelig syg! Det skal man ikke misunde dem.

Hvorfor skal psykiatrien blandes ind i den sociale forsyrgelse?

Det fremgår af lovforslaget, at regeringen og aftalepartierne ønsker, at behandlingsinstitutionen under retspsykiatrien skal agere meddeler og orientere handlekommunen, når de får retspsykiatriske patienter på de nævnte sociale ydelser ind til langvarige behandlings- eller anbringelsesdomme.

Jeg tror ikke, at det er hensigtsmæssigt at gøre det retspsykiatriske personale til mellemmand mellem kommunen og patienterne omkring social forsyrgelse eller mangel på samme. Det er ej heller hensigtsmæssigt at give det psykiatriske personale adgang til informationer om de indsattes forsyrgelse og andre økonomiske forhold. I forvejen må man forvente, at konfliktniveauet mellem disse patienter og personalet kan være særdeles højt, og at det psykiatriske personale står med en meget vanskelig opgave med disse meget syge patienter.

Det gavner ikke fortroligheden mellem læger, øvrige sundhedspersonale og de indsatte patienter og dermed heller ikke chancerne for en succesfuld psykiatrisk behandling, hvis personalet også skal varetage indberetninger ("angivelser") til kommunen og uundgåeligt blive inddraget i at udtale sig til de indsatte om forringelser af deres sociale ydelser. Der skal ikke meget fantasi til at forestille sig, hvor svært og konfliktfyldt det må være for personalet at være i – og for patienterne at forstå.

Kunne man ikke i stedet organisere det på en måde, så økonomispørgsmålet gik helt uden om sundhedspersonalet og behandlingsinstitutionen? Så sundhedspersonalet og behandlingsinstitutionen hverken skal sætte sig ind i patienternes økonomi, være detaljeret i kontakt med de øvrige myndigheder eller være meddelere over for patienterne omkring sociale ydelsesforhold? Hvis man nu f.eks. indrettede et patientskema til afkrydsning af et eller andet felt, som automatisk førte opgaven med at undersøge patientens evt. sociale forsørgelse videre til handlekommunen og Udbetaling Danmark, som så kunne se en meddelelse om det, hvis den pågældende indsatte retspsykiatriske patient i forvejen var at finde i deres systemer for modtagere af en af de ydelser, som lovforslaget berører?

Styrk psykiatrien

Det burde være unødvendigt at sige. Men beskæftigelsesreformen kan ikke ses uden sammenhæng med sundhedspolitikken.

Det er afgørende at styrke psykiatrien, så folk kan få adækvat udredning og psykiatrisk behandling, når de faktisk har brug for og beder om den. Tænk f.eks. på de tragiske drab, som en psykisk syg mand begik i Field's på Amager i juli 2022 efter at have fået en helt utilstrækkelig psykiatrisk behandling i foråret 2022. Hvem ved, hvordan det var gået, hvis politikerne havde prioriteret ressourcerne bedre, så man på Psykiatrisk Center Amager havde haft mulighed for at hjælpe den psykisk syge mand bedre?

Det håber jeg, at man vil rette op på med sundhedsreformen.

Med venlig hilsen

Lisbeth Riisager Henriksen
Cand.mag. og forfatter

Lov om ændring af lov om social pension og forskellige love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til retspsykiatriske patienter)

19. august 2025

Sagsnr.: 2025-11223

Uhensigtsmæssigt at placere ny administrativ opgave på hårdt presede psykiatriske afdelinger

Med lovforslaget foreslås det, at udbetalingen af folke-, førtids-, senior og tidlig pension samt kontanthjælp ophører for borgere, der idømmes en behandlings- eller anbringelsesdom, hvis de indlægges i en retspsykiatrisk institution under regionerne.

I den forbindelse er der lagt op til, at de psykiatriske afdelinger får en ny administrativ opgave, idet det foreslås:

- 1) At de psykiatriske behandlingssteder skal foretage opslag i indkomstregistret hos de patienter, som har fået en anbringelses- eller behandlingsdom, for at undersøge om patienterne modtager pension efter lov om social pension eller lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. eller kontanthjælp efter lov om aktiv socialpolitik.
- 2) At behandlingsstedet skal underrette kommunen om tidspunktet for patientens indlæggelse og udskrivning med henblik på, at kommunen kan stoppe ydelsen, hvis det ved opslaget i indkomstregistret er konstateret, at en patient modtager en af de nævnte sociale ydelser.

Lægeforeningen finder det uhensigtsmæssigt, at man med lovforslaget lægger op til at give de psykiatriske afdelinger en ny administrative opgave, som følge af, at man politisk har besluttet, at udbetalingen af sociale pensioner m.v. skal ophøre, mens en borger er anbragt eller indlagt i henhold til en behandlings- eller anbringelsesdom.

Det er almindelig kendt, at psykiatrien i Danmark lider under manglende ressourcer. Det virker derfor stærkt uigennemtænkt, at man vil pålægge de psykiatriske afdelinger en ny administrativ opgave.

I bemærkningerne er det bl.a. fremhævet, at behandlingsstedet får en journalføringsopgave, idet videregivelsen af oplysningerne om patienten til

Domus Medica
Kristianiagade 12
DK-2100 København Ø

Tlf.: +45 3544 8500
E-post: dadl@dadl.dk
www.laeger.dk

kommunen vedr. patientens indlæggelse/udskrivning og økonomiske situation, skal journalføres.

Ikke en sædvanlig opgave for psykiatriske afdelinger

Den opgave, som det foreslås at pålægge de psykiatriske afdelinger, ligger meget langt fra den opgave, som de psykiatriske afdelinger er sat i verden for, nemlig at behandle patienter.

Det er ikke en opgave for en psykiatrisk afdeling at tilvejebringe økonomiske oplysninger om indlagte patienter til brug for ophør eller genoptagelse af sociale ydelser.

De psykiatriske afdelingers opgave bør være afgrænset til det sundhedsfaglige felt. Dette hensyn er desuden afgørende for at bevare tilliden i behandlingsrelationen og sikre, at læger eller andet sundhedspersonale på en psykiatrisk afdeling ikke får et ansvar for en forvaltningsretlig opgave, som traditionelt hører under andre myndigheder.

Derudover vil det være stærkt uheldigt og potentielt skadeligt for læge-patient-relationen, hvis patienterne får et billede af, at behandlingsstedet eller de behandlende læger er dem, der er "skyld" i, at patienten får frataget sin kontanthjælp eller sociale pension.

Lægeforeningen hæfter sig ved, at det i bemærkningerne fremgår, at Kriminalforsorgen allerede varetager opgaven med at foretage opslag i indkomstregistre og underrette kommunen om personer indsat i fængsler og arresthuse.

Spørgsmålet er derfor, om det ikke bør være Kriminalforsorgen, der står for opgaven med at foretage opslag i indkomstregistre og underrette kommunen om personer, der i henhold til dom er anbragt eller indlagt til behandling.

Det må formodes, at Kriminalforsorgen allerede i dag er bekendt med, hvorvidt de personer, som er idømt en dom til anbringelse eller behandling er indlagt. Kriminalforsorgen burde dermed have grundlag for at kunne tilvejebringe økonomiske oplysninger om disse til brug for kommunes afgørelse om ophør eller genoptagelse af sociale ydelser.

Med venlig hilsen

Camilla Noelle Rathcke
Formand for Lægeforeningen

Høringssvar vedr. lovforslag om Lov om ændring af lov om social pension og forskellige andre love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til anbringelses- og behandlingsdømte)

Psykiastrifonden vil gerne takke for muligheden for at afgive høringssvar til lovforslag til lov om ændringer af lov om social pension og forskellige andre love.

Psykiastrifonden er en sygdomsbekæmpende organisation, der arbejder for bedre vilkår for mennesker med psykisk sygdom og deres pårørende.

I lyset af at antallet af retspsykiatriske patienter er tredoblet over de seneste 20 år bliver dømt til hhv. anbringelse og behandling er det fremsatte lovforslag af stor betydning¹. Psykiastrifonden vil i den anledning gerne bemærke, at ifølge gældende lovgivning i straffelovens paragraf 16, kan "personer, der på gerningstiden var utilregnelige på grund af sindssygdom eller tilstande, der må ligestilles hermed, straffes ikke."

Det fremsatte lovforslag om ophør af udbetalingen af forsørgelsesydelse til anbringelses- og behandlingsdømte markerer i Psykiastrifondens perspektiv derfor et grundlæggende brud i forståelsen af, hvorvidt mennesker med psykisk sygdom kan straffes for deres gerninger.

I det følgende præsenteres en række generelle bemærkninger til det fremsatte lovforslag.

Generelle bemærkninger

I de almindelige bemærkninger til lovforslaget præsenteres, at ønsket med forslaget er at "harmonisere og skabe et mere ensartet ydelsessystem for de personer, som modtager forsørgelsesydelse under afsoning."²

¹ Rigsrevisionen, 2021: [Beretning om retspsykiatriske patienters forløb](#)

² Forslag til Lov om ændring af lov om social pension og forskellige andre love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til anbringelses- og behandlingsdømte), s. 8

Foranstaltningsdømte og fængselsdømte er ifølge straffeloven ikke det samme. Derfor er det heller ikke i meningsfuldt at "harmonisere" eller "ensrette" reglerne for hhv. indsatte og patienter.

En fængselsdom forudsætter, at personen kan drages til ansvar for sin handling, og derfor straffes, så er foranstaltningsdommen netop udtryk for det modsatte: At personen var utilregnelig og derfor ikke straffes, men får behandling.

Derudover præsenterer de almindelige bemærkninger, at "patienter dømt til anbringelse eller behandling ikke længere har mulighed for at modtage forsørgelsesydelse i form af social pension og kontanthjælp, mens de er anbragt i retspsykiatrien".³

Det er værd at bemærke, at lovforslaget selv anvender begrebet "patienter" om de mennesker, der er dømt til anbringelse eller behandling.

Det er altså tydeligt, at lovforslaget sprogligt anerkender, at disse mennesker er patienter fremfor indsatte.

Fratagelsen af retten til social pension eller kontanthjælp for personer med anbringelses- eller behandlingsdomme er en økonomisk straf af en gruppe, der ifølge loven ikke må straffes.

Psykiatrifonden anser derfor ikke lovforslaget som en teknisk justering af ydelsesreglerne men som et brud på et grundlæggende juridisk princip.

Forskning på området peger desforuden på, at mange af de mennesker, der idømmes en psykiatrisk foranstaltningsdom, først får relevant hjælp efter den kriminelle handling. Trods alvorlige symptomer har de ofte stået uden behandling og støtte forud for deres dom.⁴⁵⁶

Sundhedsvæsenet har således ikke levet op til deres ansvar om at tilbyde behandling i tilfælde af sygdom.

Det fremsatte lovforslag vil tildele en yderligere økonomisk straf til de mennesker, som kommuner og regioner har forsømt i den forebyggende indsats.

³ Forslag til Lov om ændring af lov om social pension og forskellige andre love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til anbringelses- og behandlingsdømte), s. 8

⁴ Cramer Jensen, D., & Nybro Hansen, N. (2024). Et borgerperspektiv på kriminalpræventive indsatser målrettet personer med psykisk sygdom. VIVE.

⁵ Moltke, A. (2022). Psykiatriske særforanstaltninger og borgerperspektiver.

⁶ Poulsen, H.D., et al. (2000). Psykisk syge og kriminalitet.

Psykiatrifonden bemærker derudover, at lovforslaget som fremsat har mangler i forhold til at tydeliggøre om patienter i retspsykiatrien skal genansøge om kontanthjælp eller sociale pensioner, hvis det f.eks. vurderes løbende, at patienten kan overgå til ambulant behandling.

Lovforslaget omtaler fratagelsen af kontanthjælp eller sociale ydelser som både "at stoppe udbetalingen" og " (...) at anbringelses- og behandlingsdømte ikke længere vil have ret til social pension og kontanthjælp under deres indlæggelse i retspsykiatrien."⁷

Det er således uklart om ydelsen blot sættes på pause og dermed relativt nemt kan genoptages efter endt behandling eller patienten skal genansøge.

I tilfælde af, at lovforslaget indebærer, at patienter skal genansøge om kontakthjælp eller social pension efter endt behandling finder Psykiatrifonden dette problematisk.

Det ville – modsat lovforslagets intention – føre til en øget bureaukratisering samt bidrage til endnu en administrativ byrde for de patienter, der netop er på vej i bedring.

I tillæg hertil finder Psykiatrifonden argumentet om, at lovforslaget ikke omfatter patienter dømt til ambulant behandling inkonsistent. Hvis tanken er, at mennesker dømt til behandling eller anbringelse får frtaget retten til social pension eller kontanthjælp fordi de har længerevarende forløb⁸, svarer det til, at patienter på sygehuse ikke længere kan modtage kontanthjælp eller sociale ydelser så længe de er indlagte.

Ligeledes vil Psykiatrifonden fremhæve, at forskningen på området relativt entydigt peger på, at økonomisk usikkerhed skaber utryghed og modstand mod behandling i retspsykiatrien. Patienterne oplever økonomisk afmagt og kontrol som en form for usynlig straf. Det påvirker motivation og behandling negativt.^{9 10}

Lovforslaget vil således potentielt føre til at besværliggøre behandlingen af mennesker med psykisk sygdom.

Vi ser frem til at følge det videre arbejde og stiller os gerne til rådighed med viden og erfaring i forbindelse med implementering af planen.

Med venlig hilsen

Psykiatrifonden

⁷ Forslag til Lov om ændring af lov om social pension og forskellige andre love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til anbringelses- og behandlingsdømte), s. 9

⁸ Forslag til Lov om ændring af lov om social pension og forskellige andre love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til anbringelses- og behandlingsdømte), s. 9

⁹ Gildberg, F.A., Elverdam, B., & Husted, G.R. (2015). *Retspsykiatriske patienters oplevelse af tvang*

¹⁰ Andersen, M.F. et al. (2021). *Evalueringsrapport af retspsykiatrisk behandling – patientperspektiv*

Høringssvar vedr.: Forslag til lov om ændring af lov om social pension og forskellige andre love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til anbringelses- og behandlingsdømte)

Reddernes Fagforening har med stor interesse læst ”forslag til lov om ændring af lov om social pension og forskellige andre love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til anbringelses- og behandlingsdømte)”. Reddernes Fagforenings medlemmer har igennem ambulancetjenesten stor berøringsflade med socialt udsatte i vores samfund, og vi frygter at den foreslåede lovændring vil ramme socialt skævt i visse tilfælde, særligt hvor den behandlingsdømte har familie der i større eller mindre omfang er afhængige af den behandlingsdømtes økonomiske bidrag i husholdningen. Vi frygter særligt at disse forpligtelser kan medføre utilsigtet ”straf” af pårørende i dårligere økonomisk stillede familier, hvilket i værste fald kan betyde social armod. Vi er opmærksomme på mulighederne for ansøgning om økonomisk støtte, men vi finder at dette kan være særligt vanskeligt for disse familier at navigere i, hvorfor vi er nervøse for disse familiers sociale forhold.

Herudover finder vi det tankevækkende at der i bemærkningerne henvises til at indsatte i arresthuse og varetægtsfængslede implicit ønskes sidestillede med personer underlagt retspsykiatrien. Uagtet den enkelte forbrydelse, er der ved behandling i retspsykiatrien tale om mennesker der i et betydeligt omfang ikke har været i stand til at forstå deres kriminelle handlinger. Derved bør disse patienter nærmere sidestilles med tvangsindlagte i den almindelige psykiatri, også ift. sociale ydelser.

Vi ser gerne at der i lovteksten skal skelnes mellem anbragte med forsøgerforpligtelser, og anbragte uden disse forpligtelser. Herudover finder vi at sammenligningen med arrestanter i øvrigt er beklagelig.

Med venlig hilsen

Martin Nielsen, Chefkonsulent

Tlf: 44109575 | E: mn@reddernesfagforening.dk

**REDDERNES
FAGFORENING**

Att:

Anna-Sophie Vesterby Hollesen
Planlægningskonsulent
Administrationen, Økonomi og Planlægning

Emne: Anmodning om bidrag vedr. retspsykiatriske patienters adgang til sociale ydelser

"Det antages, at ca. 580.000 mennesker på nuværende tidspunkt og det skønnes, at ca. 40-50 procent af befolkningen i et livsforløb vil få en psykiatrisk lidelse" (Sundhedsstyrelsen, 26. januar 2023). Hvilket betyder, psykiatriske lidelser er den største folkesygdom- og dermed den største sundhedsudfordring i Danmark.

Antallet af retspsykiatriske patienter er som følge af ovenstående steget gennem de seneste 20 år. I 2001 var 1.445 kriminelle dømt til psykiatrisk behandling i stedet for straf. Der er nu omkring 4.000 retspsykiatriske patienter, hvoraf ca. 10% får en tidsbestemt dom til anbringelse på psykiatrisk afdeling. Anbringelsesdom er den mest indgribende særforanstaltningstype. En dom til anbringelse betyder, at den dømte kun kan udskrives ved retskendelse, det vil sige efter afgørelse fra en domstol. Størstedelen af de anbringelsesdømte er indlagt de første 5 år. I årsrapporten 2020/2021 fra Den Retspsykiatriske database fremgår det, at varighed for anbringelsesdomme i opgørelsesperioden havde en varighed i gennemsnit på 78 måneder, hvilket svarer til 6,5 år.

I Region Syddanmark er Retspsykiatrien organisatorisk tilknyttet Psykiatrisk Afdeling Middelfart med 84 sengepladser og en ambulant funktion, som varetager behandling af ca. 550 ambulante patienter. Derudover er der endnu et retspsykiatrisk afsnit på Psykiatrisk afdeling Esbjerg med 15 sengepladser.

Beskæftigelsesministeriet har igangsat et arbejde med at undersøge muligheden for at begrænse adgangen til sociale ydelser for retspsykiatriske patienter, som opholder sig på en psykiatrisk afdeling. Det sker med henblik på at ensrette reglerne for indsatte i fængsler og retspsykiatriske patienter. I den forbindelse har Indenrigs- og sundhedsministeriet på vegne af Beskæftigelsesministeriet fremsendt en anmodning om, hvorvidt regionerne kan belyse området gennem problemstillinger knyttet til patienternes indtægt/rådighedsbeløb? Konkret anmodes regionerne om at oplyse følgende:

Har de psykiatriske afdelinger oplevet u hensigtsmæssige konsekvenser af, at retspsykiatriske patienter, som eksempelvis modtager førtidspension, har adgang til et større rådighedsbeløb, mens patienten opholder sig i psykiatrien? Der tænkes her på, om patienten eksempelvis har kunne finansiere og få adgang til ulovlige stoffer, at patienter låner penge til medpatienter, eller foretager indkøb eller deltager i spil, handel eller bytte, som åbenlyst er imod patientens interesse, m.v. I bekræftende fald bedes regionerne beskrive konsekvenserne nærmere.

Psykiatrisk afdeling Middelfart anerkender relevansen i at se dybere ind i ovenstående dilemmaer. Vi kan understøtte, at der finder u hensigtsmæssige konsekvenser sted på afdelingens matrikel i forbindelse med den skævvridning der kan opstå, når patientgruppen har forskellige rådighedsbeløb jf. type af offentlig forsørgelse eller indtægt. Problemstillingerne vurderes at være mere nuancerede end blot at sidestille eller begrænse adgangen til allerede bevilligede sociale ydelser ved patientgruppen. Ligeledes anerkender afdelingen, at dele af patienternes penge går til misbrug, intern og ekstern handel m.m. Dette er uagtet indtægtsgrundlag, hvilket ofte medfører gæld uofficielle steder.

Afdelingens faglige overvejelser omkring eventuelle ændringer i de nuværende regler er som følger:

- Jf. nuværende gældende dansk lovgivning samt international menneskerettighedslov er afdelingen nysgerrige på, hvorvidt der uden konsekvenser kan ske en inddragelse af en patients indtægtsgrundlag, når de bliver diagnosticeret med en psykiatrisk lidelse og som følge af dette begår en kriminalitet. Ligeså bør det etiske aspekt inddrages samt tages i betragtning omkring straf contra belønning, når der sker overvejelser omkring at ændre i en patients sociale ydelse ved indlæggelse. Behandlingsdomme og anbringelsesdomme er særforanstaltninger, hvor det retslige udgangspunkt ikke er straf, men gives for at undgå og forebygge fornyet kriminalitet.
- Det vil være relevant at skelne mellem de forskellige former for retslig status, når der ses på indtægtsgrundlag. Behandlingsdømte der indlægges i kortere perioder til stabilisering m.m. vil fortsat under indlæggelse skulle afholde faste udgifter til husleje, vand, varme m.m. En hypotese vil være, at det kan få uoprettelige konsekvenser for deres hverdagsliv samt trivsel, såfremt at de bliver skåret i ydelse ved indlæggelse. Ligeledes at foretage en vurdering af hvem der skal varetage det administrative arbejde omkring ændringerne i ydelserne ved indlæggelse/udskrivning.
- Aktuelt er der øget økonomisk incitament for at blive varetægtssurrogeret eller § 78 afsoner på en retspsykiatrisk afdeling. Begge målgrupper er berettiget til sociale ydelser. Almindelige afsonere eller varetægtsfængslede der indlægges i psykiatrien, modtager dusør fra Kriminalforsorgen under indlæggelsen. Hvis det besluttet at inddrage evt. førtidspension eller andre ydelser for de varetægtssurrogerede eller § 78 afsonere bør det overvejes, hvem der skal afholde samt administrere dusøren.
- Det anbefales, at der foretages en vurdering af, om alle patienter under en indlæggelse i retspsykiatrien, uanset hvilke type ydelse der modtages fra det offentlige, bør betale for kost og logi.
- Det anbefales, at der foretages en vurdering af, hvorvidt patienter på f.eks. førtidspension under indlæggelse, får administreret en procentdel af ydelsen til henholdsvis opsparing til møbler, depositum til lejlighed ved udskrivelse m.m. samt afvikling af gæld.
- Igennem de senere år har der været et øget fokus på rehabilitering samt recovery for psykiatriske patienter. At skære i deres sociale ydelser ved indlæggelse vil være i direkte modstrid med en rehabiliterings – og recovery indsats.
- Vi vurderer, at vi i de kommende år ser ind i en fortsat øget stigning af retspsykiatriske patienter. Dette betyder øget behov for medarbejderressourcer. Statistisk og erfaringsmæssigt set, er der igennem de seneste år set en beklagelig tendens til vanskeligheder omkring rekruttering af medarbejdere til psykiatrien. Vi udtrykker bekymring for, hvilke langsigtede konsekvenser det vil have for både nuværende medarbejdere samt fastholdelse af disse. Ligeledes rekrutteringen af nye medarbejdere såfremt at vores patientgrupper bliver yderligere presset på ændringer i deres økonomi under indlæggelse. Erfaringen viser, at en patients pressede økonomi kan være medvirkende til ændringer i patienternes farlighedskriterier, hvilke kan medføre drastiske konsekvenser for personalets sikkerhed og arbejdsmiljø.

Der er potentielt tale om en betydelig ændring for nogle af samfundets mest sårbare borgere og det vil for dem få uoverskuelige konsekvenser, såfremt at der sker begrænsning i deres sociale ydelser under indlæggelse.

Debatten om beskæftigelsesministeriets anmodning er nuanceret samt vurderes at kræve mere refleksion og drøftelse end blot en skriftlig tilkendegivelse. Psykiatrisk afdeling Middelfart stiller sig derfor gerne til rådighed for uddybning af ovenstående eller ved deltagelse med patienter, pårørende eller personale i en eventuel arbejdsgruppe under beskæftigelsesministeriet.

For uddybning eller spørgsmål kontakt da ledende socialrådgiver Charlotte Vestergaard Pedersen, tlf. 21 15 36 08 eller mail cvp@rsyd.dk

På vegne af

Chefsygeplejerske Jan Rosenbjerg Albertsen & Cheflæge Louise Ahrendt
Psykiatrisk Afdeling, Middelfart

Vedrørende anmodning fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet – forsørgelsesydelse til retspsykiatriske patienter

Indenrigs- og Sundhedsministeriet skal anmode regionerne om at oplyse, hvilke oplysninger regionerne modtager i forbindelse med indlæggelsen af retspsykiatriske patienter, der har fået en behandlings- eller anbringelsesdom, herunder specifikt om regionerne modtager oplysninger om, hvorvidt de retspsykiatriske patienter modtager forsørgelsesydelse (dvs. f.eks. førtidspension).

Bidraget er til brug for udarbejdelsen af et lovforslag fra Beskæftigelsesministeriet vedr. ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til en retspsykiatriske patienter med en behandlings- eller anbringelsesdom.

Som svar på ovenstående kan Psykiatrien i Region Syddanmark hermed oplyse om, at regionen i forbindelse med indlæggelsen af retspsykiatriske patienter, der har fået en behandlings- eller anbringelsesdom, ikke modtager oplysninger om patienternes forsørgelsesydelse. Der er aktuelt ikke lovhjemmel til udveksling af disse oplysninger uden patientens samtykke. Afdækning af patienternes forsørgelsesgrundlag under indlæggelse sker som led i dialog med patienterne om deres sociale forhold og med deres samtykke.

Vi ønsker i dette svar at gøre opmærksom på regionens tidligere høringssvar fremsendt sommer 2023 omhandlende anmodning om bidrag vedrørende retspsykiatriske patienters adgang til sociale ydelser. Vi ønsker at drage denne opmærksom på baggrund af Aftale om reform af beskæftigelsesindsatsen punkt 30, april 2025:

Harmonisering af regler om udbetaling af forsørgelsesydelse i retspsykiatrien Udbetaling af social pension (folkepension, førtidspension, seniorpension og tidlig pension) samt kontanthjælp stoppes for nuværende og kommende anbringelses- og behandlingsdømte. Regler for udbetaling af forsørgelsesydelse i retspsykiatrien ensrettes mest muligt med de regler, der gælder for indsatte og varetægtsfængslede i fængsler og arresthuse. Det frigiver et samlet provenu på 145 mio. kr. årligt.

Ovenstående giver anledning til bekymring for vores patienters sociale forhold samt bekymring for om harmonisering af reglerne kommer til at frigive det provenu, som beskæftigelsesreformen sigter mod.

Vi vil i det følgende adressere konkrete bekymringer:

- Differentiering mellem anbringelses- og behandlingsdømte
Vi anser det som vigtigt, at der differentieres mellem anbringelses- og behandlingsdømte, idet de behandlingsdømte som udgangspunkt kun er indlagt i forbindelse med opstart af dom eller kortvarig stabilisering af deres tilstand med henblik på forebyggelse af ny kriminalitet, som er formålet med foranstaltningsdommen. En stor del af behandlingsdømte patienter

indlægges ikke yderligere i løbet af deres foranstaltningsdom. Ligeledes er der patienter, der aldrig indlægges.

- **Behandlingsdømte**

Det fremgår ikke af beskæftigelsesreformen, hvordan harmonisering af reglerne vil se ud for de behandlingsdømte.

Hvis der påtænkes pausering af sociale ydelser, mens foranstaltningen pågår, vil dette betyde, at patientgruppen ikke har mulighed for at varetage udgifter relateret til bolig, mad og andre personlige fornødenheder, hvilket vil medføre, at patientgruppen vil blive hjemløse og ikke vil have mulighed for at erhverve ny bolig, mens foranstaltningsdommen pågår. Patientgruppen vil således være i massiv risiko for ny kriminalitet, herunder berigelseskriminalitet.

Hvis der påtænkes pausering af sociale ydelser under indlæggelse, er det vigtigt at være opmærksom på:

- Det er i forvejen en målgruppe, der har vanskeligt ved at opretholde bolig
- Det vil være omkostningstungt både økonomisk og administrativt for kommuner såvel som for regioner, hvis der ved indlæggelse vil skulle søges om enkeltydelse til opretholdelse af bolig.
For nogle patienter vil der være tale om indlæggelse af kort varighed, mens der for få andre vil være tale om indlæggelse af længere varighed. Ydermere er der patienter, der har behov for kortere, men hyppigere indlæggelser.
- At der for patienterne er incitament til at undgå nødvendige indlæggelser som forebyggelse af ny kriminalitet. Der er bekymring for, at patienter vil udelade informationer om deres psykiske tilstand for at undgå indlæggelse samt bekymring for, at patienter, som i dag selv ønsker stabiliserende indlæggelse, ikke fremadrettet vil opsøge indlæggelse. Der er således risiko for, at der ikke bliver iværksat den tilstrækkelige og nødvendige behandling og forebyggelse i tide, som foranstaltningsdommen tilsigter.

- **Anbringelsesdømte**

Det fremgår ikke af beskæftigelsesreformen, hvordan harmonisering af reglerne vil se ud for de anbringelsesdømte.

Hvis der påtænkes pausering af sociale ydelser, mens foranstaltningen pågår, vil det være vigtigt at have opmærksomhed på:

- At vores patientgruppe vil ikke kunne oparbejde arbejdsdusør ved siden af eventuelt sygedusør, hvis dette påtænkes på samme måde som for indsatte i Kriminalforsorgens institutioner. Vores patientgruppe vil i så fald være ringere stillet økonomisk end indsatte, idet vores patientgruppe overvejende er uarbejdsdygtige grundet svære psykiatriske lidelser.

- At enkelte patienter, der forud for anbringelsesdommen havde samliv og fælles udgifter med en partner, fortsat vil have disse udgifter, mens foranstaltningen pågår.
- At der eksempelvis ikke er mulighed for gratis tandlægebehandling i retspsykiatrien på samme måde som i Kriminalforsorgens institutioner. Hvis der ikke er opmærksomhed på dette, vil det betyde en klar forringelse af patienternes sundhed.

På baggrund af vores bekymring tillader vi os at komme med forslag til udarbejdelsen af et lovforslag.

Vi foreslår konkret:

- For anbringelsesdømte
 - At udbetalingen af førtidspension ensortes med de nuværende regler for udbetaling af kontanthjælp, hvor der sker fradrag for kost og logi efter indlæggelse af mere end tre måneders varighed.
Vi ser, at de nuværende regler for patienter, der er tilkendt førtidspension, er uhensigtsmæssige, idet patienterne har et uforholdsvis stort månedligt rådighedsbeløb, som ikke er tilsvarende det rådighedsbeløb, de får ved udskrivelse. Det kan overvejes, om del af førtidspensionen kan bruges til tvangsafvikling af gæld og eventuelt tvangsopsparing til udskrivelse, da der ellers er udgifter for kommunen til eventuelt beboerindskudslån, enkelttydelse og lignede.
- For patienter varetægtsfængslet i surrogat på psykiatrisk afdeling
 - At reglerne for sociale ydelser ensortes, således der sker pausering på samme måde som for varetægtsfængslede i Kriminalforsorgens institutioner, hvor der udbetales dusør. Vi ser i dag, at der kan være et uhensigtsmæssigt økonomisk incitament for at blive varetægtsurroget på psykiatrisk afdeling.
- For § 78 afsonere indlagt på psykiatrisk afdeling
 - At reglerne for sociale ydelser ensortes, således der sker pausering på samme måde som afsonere i Kriminalforsorgens institutioner, hvor der udbetales dusør. Vi ser i dag, at der kan være et uhensigtsmæssigt økonomisk incitament for ønske om afsoning efter § 78 på psykiatrisk afdeling.

Afslutningsvis ønsker at vi at gøre opmærksom på, at patientgruppen er straffrie grundet svære psykiatriske lidelser og er derfor idømt foranstaltningsdom, der alene har til formål at forebygge ny kriminalitet gennem psykiatrisk behandling. Med harmonisering af reglerne sidestilles foranstaltningsdømte med afsonere i Kriminalforsorgen med risiko for yderligere stigmatisering af en sårbar målgruppe.

Att. Indenrigs- og Sundhedsministeriet

2. maj 2025

På vegne af Psykiatrien i Region Syddanmark

Vedrørende Beskæftigelsesreformens pkt. 30 – retspsykiatriske patienter

Vi ønsker fra Psykiatrien i Region Syddanmark at bibringe vores synspunkter i forhold til Aftale om reform af beskæftigelsesindsatsen punkt 30, april 2025:

Harmonisering af regler om udbetaling af forsørgelsesydelse i retspsykiatrien

Udbetaling af social pension (folkepension, førtidspension, seniorpension og tidlig pension) samt kontanthjælp stoppes for nuværende og kommende anbringelses- og behandlingsdømte. Regler for udbetaling af forsørgelsesydelse i retspsykiatrien ensrettes mest muligt med de regler, der gælder for indsatte og varetægtsfængslede i fængsler og arresthuse. Det frigiver et samlet provenu på 145 mio. kr. årligt.

Ovenstående giver anledning til bekymring for vores patienters sociale forhold samt bekymring for om harmonisering af reglerne kommer til at frigive det provenu, som beskæftigelsesreformen sigter mod.

Vi vil i det følgende adressere nogle konkrete bekymringer:

- Differentiering mellem anbringelses- og behandlingsdømte

Vi anser det som vigtigt, at der differentieres mellem anbringelses- og behandlingsdømte, idet de behandlingsdømte som udgangspunkt kun er indlagt i forbindelse med opstart af dom eller kortvarig stabilisering af deres tilstand med henblik på forebyggelse af ny kriminalitet, som er formålet med foranstaltningsdommen. En stor del af behandlingsdømte patienter indlægges ikke yderligere i løbet af deres foranstaltningsdom. Ligeledes er der patienter, der aldrig indlægges. Behandlingsdømte er således i en begrænset – hvis ingen – periode frihedsberøvet, mens foranstaltningsdommen pågår.

- Behandlingsdømte

Det fremgår ikke af beskæftigelsesreformen, hvordan harmonisering af reglerne vil se ud for de behandlingsdømte. Hvis der påtænkes pausering af sociale ydelser, mens foranstaltningen pågår, vil dette betyde, at patientgruppen ikke har mulighed for at varetage udgifter relateret til bolig, mad og andre personlige fornødenheder, hvilket vil medføre, at patientgruppen vil blive hjemløse og ikke vil have mulighed for at erhverve ny bolig, mens foranstaltningsdommen pågår. Patientgruppen vil således være i massiv risiko for ny kriminalitet, herunder berigelseskriminalitet. Hvis der påtænkes pausering af sociale ydelser under indlæggelse, er det vigtigt at være opmærksom på:

- Det er i forvejen en målgruppe, der har vanskeligt ved at opretholde bolig.
- Det vil være omkostningstungt både økonomisk og administrativt for kommuner såvel som for regioner, hvis der ved indlæggelse vil skulle søges om enkeltydelse til opretholdelse af bolig. For nogle patienter vil der være tale om indlæggelse af kort

varighed, mens der for få andre vil være tale om indlæggelse af længere varighed. Ydermere er der patienter, der har behov for kortere, men hyppigere indlæggelser.

- At der for patienterne er incitament til at undgå nødvendige indlæggelser som forebyggelse af ny kriminalitet. Der er bekymring for, at patienter vil udelade informationer om deres psykiske tilstand for at undgå indlæggelse samt bekymring for, at patienter, som i dag selv ønsker stabiliserende indlæggelse, ikke fremadrettet vil op-søge indlæggelse. Der er således risiko for, at der ikke bliver iværksat den tilstrækkelige og nødvendige behandling og forebyggelse i tide, som foranstaltningsdommen tilsigter.

- Anbringelsesdømte

Det fremgår ikke af beskæftigelsesreformen, hvordan harmonisering af reglerne vil se ud for de anbringelsesdømte. Hvis der påtænkes pausering af sociale ydelser, mens foranstaltningen pågår, vil det være vigtigt at have opmærksomhed på:

- At vores patientgruppe vil ikke kunne oparbejde arbejdsdusør ved siden af eventuelt sygedusør, hvis dette påtænkes på samme måde som for indsatte i Kriminalforsorgens institutioner. Vores patientgruppe vil i så fald være ringere stillet økonomisk end indsatte, idet vores patientgruppe overvejende er uarbejdsdygtige grundet svære psykiatriske lidelser.
- At enkelte patienter, der forud for anbringelsesdommen havde samliv og fælles udgifter med en partner, fortsat vil have disse udgifter, mens foranstaltningen pågår.
- At der eksempelvis ikke er mulighed for gratis tandlægebehandling i retspsykiatrien på samme måde som i Kriminalforsorgens institutioner. Hvis der ikke er opmærksomhed på dette, vil det betyde en klar forringelse af patienternes sundhed.

På baggrund af vores bekymring tillader vi os at komme med forslag til udarbejdelsen af et lovforslag.

Vi foreslår konkret:

- For anbringelsesdømte

- At udbetalingen af førtidspension ensortes med de nuværende regler for udbetaling af kontanthjælp, hvor der sker fradrag for kost og logi efter indlæggelse af mere end tre måneders varighed. Vi ser, at de nuværende regler for patienter, der er tilkendt førtidspension, er uhensigtsmæssige, idet patienterne har et uforholdsvist stort månedligt rådighedsbeløb, som ikke er tilsvarende det rådighedsbeløb, de får ved udskrivelse. Det kan overvejes, om del af førtidspensionen kan bruges til tvangsafvikling af gæld og eventuelt tvangsopsparing til udskrivelse, da der ellers er udgifter for kommunen til eventuelt beboerindskudslån, enkeltydelse og lignede.

- For patienter varetægtsfængslet i surrogat på psykiatrisk afdeling
 - At reglerne for sociale ydelser ensartes, således der sker pausering på samme måde som for varetægtsfængslede i Kriminalforsorgens institutioner, hvor der udbetales dusør. Vi ser i dag, at der kan være et uhensigtsmæssigt økonomisk incitament for at blive varetægtssurrogeret på psykiatrisk afdeling.
- For § 78 afsonere indlagt på psykiatrisk afdeling
 - At reglerne for sociale ydelser ensartes, således der sker pausering på samme måde som afsonere i Kriminalforsorgens institutioner, hvor der udbetales dusør. Vi ser i dag, at der kan være et uhensigtsmæssigt økonomisk incitament for ønske om afsoning efter § 78 på psykiatrisk afdeling.

Afslutningsvis ønsker at vi at gøre opmærksom på, at den retspsykiatriske patientgruppe er straffrie grundet svære psykiatriske lidelser og derfor er idømt foranstaltningsdom, der alene har til formål at forebygge ny kriminalitet gennem psykiatrisk behandling. Med harmonisering af reglerne sidestilles foranstaltningsdømte med afsonere i Kriminalforsorgen med risiko for yderligere stigmatisering af en sårbar målgruppe.

Ved behov kan stabsleder, Charlotte Vestergaard, kontaktes på tlf. 2115 3608 og mail: cvp@rsyd.dk.

På vegne af Psykiatrien i Region Syddanmark

Afdeling: Psykiatrien i Region Syddanmark, Psykiatrisk afdeling Middelfart, Administrationen

Journal nr.:

Dato: 6/8 2025

Udarbejdet af: Cheflæge Louise Ahrendt, Chefsygeplejerske Jan Rosenbjerg Albertsen, Sekretariatschef John Zola

Høringssvar over udkast til lov om ændring af lov om social pension mv.

Psykiatrien i Region Syddanmark har modtaget udkast til lov om ændring af lov om social pension og forskellige love.

Dette høringssvar er en uddybning af materialet som Psykiatrien i Region Syddanmark har fremsendt som bidrag til Danske Regioners høringssvar.

Indledningsvis henvises til tidligere fremsendte svar/breve fra Psykiatrisk Afdeling Middelfart:

- Svar til Beskæftigelsesministeriet: Bidrag vedrørende retspsykiatriske patienters adgang til sociale ydelser (sommer 2023)
- Svar til Indenrigs- og Sundhedsministeriet: Vedrørende anmodning fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet – forsørgelsesydelse til retspsykiatriske patienter (2. maj 2025)
- Brev til Beskæftigelsesudvalget: Vedrørende Beskæftigelsesreformens pkt. 30 – retspsykiatriske patienter (4. juni 2025)

Dokumenterne er vedhæftet dette brev.

Derudover har Psykiatrien i Region Syddanmark følgende supplerende bemærkninger:

1. Varighed af indlæggelse

Vedrørende pkt. 3.1.1.2. Beskæftigelsesministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
Det fremgår heraf: *"Personer, der er idømt en anbringelses- eller behandlingsdom, er oftest indlagt i længere tid ad gangen i retspsykiatrien, mens der for personer, der er dømt til ambulant behandling med mulighed for indlæggelse og personer anbragt i varetægtssurrogat, ofte vil være tale om ophold af kortere varighed.*

...

Derudover foreslås det, at de personer, der skal være omfattet af forslaget om stop af udbetaling af ydelser efter lov om social pension, lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. og lov om aktiv socialpolitik, er personer, der idømmes en anbringelses- eller behandlingsdom, idet disse personer ofte er anbragt i flere år og ikke har udgifter til kost og logi under deres indlæggelse i retspsykiatrien.

Dette vil betyde, at personer, der er dømt til ambulant behandling, eventuelt med mulighed for indlæggelse, og personer, der er anbragt i varetægtssurrogat, ikke omfattes af forslaget. Det skyldes, at disse personer i udgangspunktet er anbragt i kortere perioder og dermed ikke har fast tilknytning til retspsykiatrien. Disse patienters ret til forsørgelsesydelse ændres ikke, da de typisk fortsat vil have udgifter til kost og logi.”

På Psykiatrisk afdeling Middelfart genkender vi ikke billedet af:

- at behandlingsdømte er indlagt i flere år
- vi genkender heller ikke billedet af, at varetægtssurrogerede er indlagt i en kortere periode.
- Vi ser ligeledes ikke behov for differentiering mellem behandlingsdømte og ambulant behandlingsdømte, idet indlæggelsesbilledet ikke er væsentligt afvigende for de to grupper.

Vi har trukket data på de retspsykiatriske patienter i Region Syddanmark i perioden d. 1. januar 2023 til d. 30. juni 2025. Dataene er indsat i to tabeller, som ses nedenfor.

Tabel 1 viser en samlet indlæggelsesoversigt for patienter, der er varetægtsfængslet i surrogat, patienter med behandlingsdom samt patienter med ambulant behandlingsdom.

Tabel 2 viser indlæggelser med varigheder over 180 dage.

Tabel 1. Indlæggelsesoversigt - I perioden fra 1. jan. 2023 til og med 30. jun. 2025.

Retslig status	Indlæggelse efter dom	Gns. indlæggelsestid (dage)	Unikke patienter	Antal indlæggelser
Surrogat		157	83	150
Dom til behandling på psykiatrisk afdeling	Genindlæggelse	17,6	110	497
Dom til behandling på psykiatrisk afdeling	Opstart af dom	44	106	115
Dom til ambulant psykiatrisk behandling	Genindlæggelse	25	261	1907
Dom til ambulant psykiatrisk behandling	Første indlæggelse efter dom	23,5	190	210

Tabel 2. Indlæggelser >180 dage - I perioden fra 1. jan. 2023 til og med 30. jun. 2025.

Retslig status	Indlæggelse efter dom	Unikke patienter
Surrogat		27
Dom til behandling på psykiatrisk afdeling	Genindlæggelse	3
Dom til behandling på psykiatrisk afdeling	Opstart af dom	4
Dom til ambulant psykiatrisk behandling	Genindlæggelse	23
Dom til ambulant psykiatrisk behandling	Første indlæggelse efter dom	3

Som det fremgår af ovenstående tabeller, er de behandlingsdømte i gennemsnit indlagt 44 dage til opstart af deres dom, hvoraf alene 4 patienter i Region Syddanmark i den nævnte periode har haft indlæggelse på mere end 180 dage. Hvis patienterne i løbet af deres dom genindlægges, varer indlæggelserne i gennemsnit 17,6 dage. Ser man her også på, hvor mange patienter der har haft én indlæggelse på mere end 180 dage, er tallet 3 patienter.

Sammenlignes der på samme måde med de ambulant behandlingsdømte er de i gennemsnit indlagt 23,5 dage første gang, de indlægges efter afsagt dom, hvoraf 3 patienter har haft en indlæggelsesperiode på mere end 180 dage.

Hvis de ambulant behandlingsdømte genindlægges, varer indlæggelsen i gennemsnit 25 dage. Ser man igen her på, hvor mange patienter i den angivne perioder, der har haft én indlæggelse på mere end 180 dage, er antallet 23 patienter.

Afslutningsvis kan det af tabellerne udledes, at patienter varetægtsfængslet i surrogat i gennemsnit er indlagt 157 dage, hvoraf 27 patienter i perioden har været indlagt i mere end 180 dage.

2. Offentlig administration

Psykiatrien i Region Syddanmark ønsker at adressere nogle bekymringer i forhold til det administrative arbejde ud fra det fremsendte lovforslag. Bekymringerne går konkret på:

- At patienters hyppige og kortvarige indlæggelser vil medføre mange underretninger til kommunen samt Udbetaling Danmark i forhold til patienternes forsørgelsesgrundlag.
- At der for nogle patienter ofte vil skulle ansøges om hjælp til boligbevarende udgifter, såfremt deres forsørgelse bortfalder i forbindelse med indlæggelse. Patienternes psykiske tilstand kan vanskeliggøre ansøgningsproces og dermed bevirke, at der ikke bliver søgt rettidigt.

- At der vil skulle genansøges om forsørgelse efter Lov om aktiv socialpolitik, såfremt forsørgelsen ophører i forbindelse med indlæggelse, og at en ansøgning herom kræver en del dokumentation, blandt andet i form af bankoplysninger.
- At for patienter, der har ophold i boformer efter servicelovens §§ 107-110, vil kommunerne ved ophør af forsørgelse være nødsaget til at lave nye beregninger for egenbetaling – og igen lave nye beregninger, når forsørgelse genoptages.
- At patienterne hyppigere vil skulle ansøge om økonomisk hjælp til bolig, herunder depositum (enkeltydelse), indskud (beboerindskudslån) samt etablering/ møbler (enkeltydelse).

En del af de behandlingsdømte patienter er indlagt i almenpsykiatrien, hvor kendskabet til målgruppen (og dermed de kommende lovændringer) ikke er så indgående som i den specialiserede retspsykiatri. Der vil derfor være risiko for, at der sker administrative fejl, som vil medføre konsekvenser for patienterne, f.eks. udsættelse af bolig. Vi ønsker her, som i tidligere fremsendte breve, at gøre opmærksom på, at det i forvejen er en målgruppe, der kan have vanskeligt ved at opretholde bolig.

3. Risici ved at sidestille retspsykiatriske patienter med indsatte i Kriminalforsorgen

Af Beskæftigelsesministeriets pressemeddelelse fra d. 29. april 2025 fremgår det, at baggrunden for at fremsætte lovforslag om ophør af udbetaling af retspsykiatriske patienters forsørgelsesydelse er med henblik på ensartning af reglerne, således der gælder de samme regler som for indsatte i Kriminalforsorgens institutioner.

Af høringsbrevet fremgår det, at der påtænkes skattefrit beløb på 1.725 kr. månedligt¹ til retspsykiatriske patienter. Hvis der sammenlignes med indsatte i Kriminalforsorgen, er de retspsykiatriske patienter ringere økonomisk stillet, idet indsatte har mulighed for at optjene 3.159 kr. månedligt ved 37 timers beskæftigelse (med udgangspunkt i grundbeløbssats, stabilitetstillæg og kompetencetillæg, niveau 2025). Vi ønsker her at gøre opmærksom på, som i tidligere fremsendt brev, at vores målgruppe har svære psykiatriske lidelser, der som overvejende gør dem uarbejdsdygtige under deres indlæggelse.

¹ Det bemærkes, at det fremgår af høringsbrevet, at beløbet vil blive udbetalt af behandlingsstedet. Vi ser ikke, at det fremgår eksplicit af lovforslaget eller høringsbrevet, hvordan disse beløb vil blive finansieret. Derudover må vi igen gøre opmærksom på, at de behandlingsdømte patienter også kan være indlagt i almenpsykiatri, hvor der ikke er samme retningslinjer eller mulighed for administration af patienters økonomi som i retspsykiatri.

4. Øvrige og afsluttende bemærkninger fra tidligere fremsendte breve

Psykiatrien i Region Syddanmark ønsker afslutningsvis at gøre opmærksom på nogle bekymringer og forslag, som også fremgår af vores tidligere breve.

Vi er bekymret for:

- At der for patienter med behandlingsdom er incitament til at undgå nødvendige indlæggelser som forebyggelse af ny kriminalitet. Der er bekymring for, at patienter vil udelade informationer om deres psykiske tilstand for at undgå indlæggelse samt bekymring for, at patienter, som i dag selv ønsker stabiliserende indlæggelse, ikke fremadrettet vil opsøge indlæggelse. Der er således risiko for, at der ikke bliver iværksat den tilstrækkelige og nødvendige behandling og forebyggelse i tide, som foranstaltningsdommen tilsigter.

Vi foreslår:

- At reglerne for sociale ydelser ensortes for varetægtsfængslede i surrogat på psykiatrisk afdeling, således der sker pausering på samme måde som for varetægtsfængslede i Kriminalforsorgens institutioner. Vi ser i dag, at der kan være et uhensigtsmæssigt økonomisk incitament for at blive varetægtssurrogeret på psykiatrisk afdeling.
Vi henleder opmærksomheden til Ankestyrelsens principafgørelse 145-1. Vi ser ydermere, at der vil være en skævvridning i, at denne målgruppe vil kunne få udbetalt sociale ydelser, som for langt de fleste øvrige indlagte ikke vil være muligt (med udgangspunkt i det fremsatte lovforslag). Vi ønsker igen at gøre opmærksom på, at indlæggelsesvarigheden for patienter i varetægtssurrogat i gennemsnit er betydeligt længere end behandlingsdømte.
- At reglerne for sociale ydelser ensortes for alternative afsonere efter straffelovens § 78, der er indlagte på psykiatriske afdelinger, således der sker pausering på samme måde som afsonere i Kriminalforsorgens institutioner. Vi ser i dag, at der kan være et uhensigtsmæssigt økonomisk incitament for ønske om afsoning efter § 78 på psykiatrisk afdeling. Vi ser, at der kan være en uhensigtsmæssig skævvridning, hvis anbringelsesdømtes forsørgelse ophører, men samme regler ikke gælder for alternative afsonere (§ 78) i psykiatrien.

Psykiatrien i Region Syddanmark

- At der ikke differentieres mellem ambulant behandlingsdømte og behandlingsdømte, såfremt der påtænkes ophør af deres forsørgelsesydelse. Samtidig at ophør først træder i kraft efter en given indlæggelsesperiode, f.eks. 1 måned. Og at det kun er gældende for de, der ikke afholder boligbevarende udgifter.

Til: Mathias Hyun Jensen (MAJE@star.dk), Malene Witzel Hirtsgaard (mwh@star.dk)
Cc: STAR (star@star.dk)
Fra: Søren Carøe (Rflam.org) (sc@rflam.org)
Titel: SV: Høring Lov om ændring af lov om social pension og forskellige love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til retspsykiatriske patienter) Sagsnr. 2025-7758
Sendt: 30-06-2025 10:25

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.
Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede filer, som ikke er sikre.

Vi har ingen kommentarer til ovennævnte lovudkast.

Venlig hilsen

Søren Carøe
Formand

Rådet for Psykisk Sårbare
på Arbejdsmarkedet

mobil: 2811 0020
mail: sc@rflam.org
web: www.rflam.org
Facebook: facebook.dk/rflam.org

VI HAR UNDERSKREVET
WWW.MANGFOLDIGHEDSCHARTER.DK

HØRINGSVAR VEDR. OPHØR AF UDBETALING AF FORSØRGELSESYDELSER TIL RETSPSYKIATRISKE PATIENTER

Rådet takker for muligheden for at afgive høringssvar. Rådet kan ikke tilslutte sig lovforslaget og har følgende bemærkninger:

Lovforslagets intention er at harmonisere retspsykiatriske patienters vilkår med øvrige indsatte. Det finder Rådet grundlæggende problematisk, da det strider mod dansk retstradition, hvor det er og har været et grundlæggende princip, at retspsykiatriske patienter ikke straffes, men i stedet dømmes til behandling. Derfor er det afgørende, at deres vilkår – herunder økonomiske forhold under indlæggelse – ikke betragtes som en del af en straf, men i stedet understøtter behandlingen bedst muligt.

Lovforslagets målgruppe – dømte til behandling

Lovforslaget omfatter både personer dømt til anbringelse og til behandling. Det omfatter derimod ikke personer dømt til ambulant behandling, da disse som udgangspunkt behandles i hjemmet – eventuelt med kortere indlæggelser.

I lovforslagets bemærkninger antages det, at personer dømt til behandling er indlagt i længere tid. Det er dog langt fra altid tilfældet. Patienter med en behandlingsdom forventes som udgangspunkt at påbegynde behandlingen med en indlæggelse, men det er ikke altid sådan. Hvis dommen for eksempel falder lang tid efter den pågældende kriminalitet, kan patienten i mellemtiden være blevet velbehandlet og allerede ved domstidspunktet være klar til et ambulant forløb. Og selv for de patienter, som starter med et indlæggelsesforløb, er dette ikke nødvendigvis af langvarig karakter.

Der findes, så vidt vides, ikke nyere undersøgelser af behandlingsforløb for behandlingsdømte, men tidligere undersøgelser har vist stor variation i både antallet af indlæggelser og indlæggelsernes varighed.¹

I en undersøgelse udarbejdet i forbindelse med betænkning nr. 1372/1999 var der i op imod 25 pct. af de undersøgte sager med dom til behandling ingen indlæggelser i henhold til dommen. Omvendt havde næsten halvdelen af sagerne to eller flere indlæggelser – én sag omfattede hele 25 indlæggelser.

¹ Institut for menneskerettigheder og Rådet for Socialt Udsatte (2006): Brug af særforanstaltninger overfor psykisk syge kriminelle i et menneskeretligt perspektiv [Udr 4 05 lay.qxd](#)

Betænkning nr. 1372/1999 om tidsbegrænsning af foranstaltninger efter § 68 og § 69 – bilag 1: [Untitled Document](#)

I en anden undersøgelse, gennemført af rådet og Institut for Menneskerettigheder, var over halvdelen af indlæggelserne kortere end seks måneder blandt de undersøgte sager.

Med forslaget til lovændring vil behandlingsdømte som udgangspunkt kunne modtage huslejetilskud i op til seks måneder, med mulighed for forlængelse under særlige omstændigheder – svarende til reglerne for indsatte i fængsler.

Modsat fængselsindsatte er det imidlertid et vilkår for behandlingsdømte, at det ofte er uforudsigeligt, hvor længe en indlæggelse varer. Ved indlæggelsens start er det langt fra givet, om forløbet vil strække sig over få måneder eller flere år.

Når en person dømt til behandling bliver indlagt, skal forsørgelsesydelseerne ifølge lovforslaget ophøre. Det fremgår af lovbemærkningerne, at kommunen hver gang en behandlingsdømt indlægges skal foretage en vurdering af, om der er grundlag for at yde huslejetilskud. Det vil medføre betydelig ekstra administration i kommunerne og skabe stor usikkerhed for de indlagte patienter.

Hvis fratagelse af forsørgelsesgrundlaget fører til, at patienten må opgive sin bolig, kan det forringe kvaliteten af behandlingen. Det skyldes blandt andet, at udgang ikke kan trænes i egen bolig, og at det eksempelvis ikke vil være muligt at komme hjem på weekend. Samtidig kan det medføre, at indlæggelser forlænges ud over, hvad der er sundhedsfagligt begrundet, fordi der skal findes en bolig, før patienten kan udskrives.

Rådet anbefaler, at:

- patienter dømt til behandling undtages helt fra lovforslaget – på samme måde som patienter dømt til ambulant behandling.
- såfremt ovenstående anbefaling ikke imødekommes, anbefaler rådet, at patienter dømt til behandling kan som udgangspunkt få støtte til at opretholde egen bolig på ubestemt tid.

Lovforslagets målgruppe – afgrænsning ift. forseelse

I en række situationer vil behandlingsdomme være betydeligt længere end de straffe, som personer der ikke har psykiske lidelser kan få for tilsvarende forseelser. Det kan for eksempel dreje sig om tyveri, som i mange tilfælde kun straffes med en bøde. En undersøgelse fra Institut for Menneskerettigheder viser, at en behandlingsdom i sådanne sager i 96 pct. af tilfældene indebærer mulighed for indlæggelse i op til fem år².

Hvis lovforslaget vedtages, vil patienten samtidig risikere at miste både sit forsørgelsesgrundlag og sin bolig – for en forseelse, der for andre ikke ville føre til andet end en bøde. Det udgør en markant forskelsbehandling.

Rådet anbefaler, at:

² Institut for Menneskerettigheder (2019): Retspsykiatri i et menneskeretligt perspektiv [RETSPSYKIATRI I ET MENNESKERETLIGT PERSPEKTIV](#)

-
- foranstaltningsdømte, der er dømt for en forseelse, som almindeligvis ikke fører til ubetinget fængselsstraf, friholdes fra lovforslaget.

Den foreslåede lommepengesats

Med lovforslaget vil retspsykiatriske patienter fremover modtage 1.725 kr. skattefrit til personlige fornødenheder, udbetalt af opholdsstedet i henhold til sundhedslovens § 91. Rådet henleder opmærksomheden på, at dette beløb er lavere end den indkomst, indsatte kan opnå ved arbejde, og at foranstaltningsdømte dermed stilles ringere økonomisk end personer, der afsoner en straf.

Blandt patienter dømt til anbringelse eller behandling vil der – ligesom blandt indsatte – være forskellige behov, eksempelvis i forbindelse med udgang og til personlige fornødenheder. Deres økonomiske behov vil som udgangspunkt ikke være mindre end indsattes.

Da formålet med lovændringen er en ensretning af reglerne for udbetaling af forsørgelsesydelse i retspsykiatrien med de regler, der gælder for indsatte og varetægtsfængslede i fængsler og arresthuse, forekommer det urimeligt, at indlagte i retspsykiatrien skal nøjes med 1.725 kr., mens indsatte kan tjene op imod 2.900 kr. pr. måned inkl. tillæg.

Rådet anbefaler, at:

- foranstaltningsdømte modtager et månedligt lommepengebeløb svarende til, hvad indsatte maksimalt kan tjene.

Med venlig hilsen

Kira West, formand for Rådet for Socialt Udsatte

SAND – De Hjemløses Landsorganisation
Sundholmsvej 34, st.
2300 København S
Tlf: 89 93 70 60
Mail: sand@sandudvalg.dk
22-08-2025

STAR

star@star.dk; maje@star.dk; mwh@star.dk

SANDs høringssvar vedr. forslag om ophør af udbetaling af forsørgelsesydelser til retspsykiatriske patienter

Kære STAR,

Dette lovforslag vil ramme nogle af de mest sårbare borgere i samfundet. Det gælder personer med psykiske lidelser, som i forvejen lever et liv i udkanten af samfundet. Hvis deres ydelser ophører under indlæggelsen, risikerer de bl.a. at miste deres bolig.

Det skal samtidig pointeres, at mange hjemløse i forvejen har flere diagnoser. Når personer med psykiske problemer, som i dag har en bolig, bliver udskrevet uden indtægt, står de tilbage uden et sted at bo. De har sjældent ressourcerne til selv at skaffe ny bolig eller tage kampen op med systemet. Derfor vil herberger, som allerede er pressede, blive yderligere belastet.

At kommunen kan vælge at dække husleje i op til seks måneder, giver ingen reel tryghed. Der er ikke tale om en garanti, og derfor står mange i praksis uden beskyttelse. Konsekvenserne bliver i stedet øget risiko for hjemløshed, misbrug, social isolation og gentagne indlæggelser. Det hjælper hverken den enkelte eller samfundet.

At bruge den eksisterende praksis som argument for at udvide ordningen til retspsykiatriske patienter, giver ikke mening. Det er i forvejen en ordning, der skader mere end den gavner.

Det, man sparer på ydelser, vil hurtigt blive opvejet af udgifter til herbergspladser og sociale indsatser. En herbergsplads koster gennemsnitligt omkring 51.000 kroner om måneden, hvilket svarer til cirka 612.000 kroner om året. Det er langt dyrere, end hvis personen havde beholdt sit forsørgelsesgrundlag og haft mulighed for at betale sin huslejeudgifter.

Samtidig giver det heller ikke mening, at boliger står tomme i længere perioder. Særligt i de store byer, hvor der er stor boligmangel, og hvor mange hjemløse står på venteliste til en bolig, vil det være både økonomisk og socialt uansvarligt at lade

SAND – De Hjemløses Landsorganisation

Sundholmsvej 34, st.

2300 København S

Tlf: 89 93 70 60

Mail: sand@sandudvalg.dk

lejeboliger stå ubenyttede hen. Derfor bør forslaget i stedet ændres, så indlagte med behandlings- eller anbringelsesdom som minimum sikres bolig samt konkret støtte ved udskrivelse.

Det er desuden vigtigt at understrege, at patienter på behandlingsdom ikke har mulighed for at arbejde, mens de er indlagt. Det adskiller dem fra indsatte i fængsler, som har adgang til beskæftigelse og dermed en mindre indkomst under afsoning. Derfor fremstår det helt utilstrækkeligt, at indlagte fremover alene vil modtage 1.725 kroner om måneden til personlige fornødenheder. Beløbet er meget lavt og dækker ikke reelle udgifter, som mange har til for eksempel til cigaretter, hygiejneartikler, tøj og andre personlige behov.

Det er svært at forstå, hvordan man kan tro, at det gavner nogen at fjerne forsørgelsen fra mennesker, der i forvejen er i behandling for alvorlige psykiske lidelser. Det hjælper ikke disse mennesker tilbage i samfundet, men efterlader dem uden bolig, uden indtægt og uden støtte, når de udskrives. Det vil i mange tilfælde også føre til øget kriminalitet, fordi man udskriver mennesker til ingenting.

Hvis man ønsker at skabe bedre sammenhæng i systemet og sikre langsigtede løsninger, bør man investere i boligstøtte og stabilisering. Man bør ikke fjerne det sidste sikkerhedsnet under de mennesker, der har allermest brug for det. Dette forslag gør mere skade end gavn og bør enten trækkes tilbage eller ændres således, at indlagte sikres bolig og støtte ved udskrivelse.

Udover reglerne i aktivlovens § 29 bør der indføres en retlig forpligtelse for kommunen til at sikre, at personer, der har været indlagt under en behandlings- eller anbringelsesdom, ikke udskrives uden en bolig. Når perioden på seks måneders huslejedækning er udløbet, skal kommunen enten:

1. **opskrive den pågældende på en venteliste til en almen bolig, eller**
2. **garantere tilbud om en passende bolig ved udskrivelsen.**

Kun hvor tungtvejende hensyn taler imod – f.eks. ved tidsubestemte domme eller meget langvarig afsoning – kan kommunen undlade dette.

En sådan bestemmelse vil sikre, at lejeboliger ikke står ubenyttede hen i årevis, samtidig med at ingen patienter udskrives til hjemløshed eller uden boligperspektiv.

Det er i forvejen et velkendt problem, at indsatte bliver løsladt eller udskrevet uden bolig eller plan for deres videre liv. Kriminalforsorgen bør have et større ansvar for at hjælpe indsatte, der er i risiko for at ende som udsatte. Det fremlagte lovforslag vil

SAND – De Hjemløses Landsorganisation

Sundholmsvej 34, st.

2300 København S

Tlf: 89 93 70 60

Mail: sand@sandudvalg.dk

desværre forværre denne problematik, hvis ikke der samtidig indføres en forpligtelse til at sikre boligforhold ved udskrivelse.

Med venlig hilsen

Juman Subihi, jurist

SAND – De Hjemløses Landsorganisation
Sundholmsvej 34, st.
2300 København S
Tlf: 89 93 70 60
Mail: sand@sandudvalg.dk

SAND – De Hjemløses Landsorganisation
Sundholmsvej 34, st.
2300 København S
Tlf: 89 93 70 60
Mail: sand@sandudvalg.dk

20. august 2025

**Udkast til høringssvar for lov om ændring af lov om social pension og forskellige love
(Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til retspsykiatriske patienter)**

SIND takker for muligheden for at afgive høringssvar.

SIND vil på det kraftigste gøre indsigelse mod forslaget om en lovændring som vil fratage personer deres pension, hvis de idømmes en behandlingsdom og anbringes på en psykiatrisk afdeling.

Man skriver at aftalepartierne ønsker at harmonisere og skabe et mere ensartet ydelsessystem for de personer, som modtager forsørgelsesydelse under afsoning. Det mener vi er modstridende i forhold til at disse personer er indlagt eller anbragt på et hospital og bliver betragtet som patienter, og ikke fanger.

SIND vil gerne gøre opmærksom på at der her er tale om mennesker, der lever med en alvorlig psykisk sygdom, og som derfor har fået en dom til behandling. Formålet med en anbringelses- og behandlingsdom er, at de som patienter skal have hjælp, støtte og behandling, så de kan få det bedre og ikke længere begå kriminalitet. Det er afgørende, at denne behandling bygger på en recovery-orienteret tilgang, hvor den enkelte oplever håb, motivation og mulighed for at skabe en meningsfuld tilværelse.

At fratage disse mennesker deres pension vil virke direkte mod hensigten. Økonomisk sikkerhed er en væsentlig del af både behandlingen og rehabiliteringen. Selv om personer under anbringelse ikke skal betale for kost og logi, har de fortsat brug for midler til personlige udgifter, sociale aktiviteter og til at fastholde en følelse af værdighed og selvstændighed. Pensionen er ikke blot en indkomst, den er en del af behandlingen og en nøgle til håb om et bedre liv.

Mange af de personer, der idømmes en anbringelse- og behandlingsdom, har i årevis kæmpet i en udsat position og ofte forgæves forsøgt at få hjælp i psykiatrien. Det understøttes af forskning fra Roskilde Universitet og SIND. Den indeholder blandt andet dybdegående interviews og dokumenterer, hvordan utilstrækkelig hjælp i behandlingssystemet ofte leder til kriminalitet som en sidste udvej [Roskilde Universitets forskningsportalvive.dk](https://www.roskildeuniversitet.dk/forskning/psykiatri). Rapporten er tilgængelig via dette link:

Roskilde Universitet & SIND: “Jeg satte ild på, fordi jeg tænkte: Nu må de da høre mig...” Erfaringer med psykiatrisk foranstaltningsdom i et recovery-perspektiv
[Sind](#)

På den baggrund finder SIND det dybt problematisk at fratage økonomisk forsørgelse som pension fra netop den gruppe, som ved at modtage behandling endelig får den hjælp, de før

har manglet. Det strider mod både recovery-princippet og et samfund, der ønsker at hjælpe frem for at straffe.

SIND opfordrer derfor til, at forslaget om at fratage pension under behandlingsdom tilbagekaldes. I stedet skal indsatsen styrkes med fokus på behandling, social inklusion og støtte til gavn for både den enkelte og samfundet. Vores håb er at 10-årsplanen for psykiatrien vil være med til at sikre at færre personer ender i retspsykiatrien, fordi de hurtigt får den rette og nødvendige hjælp.

På vegne af Landsforeningen SIND

Mia Kristina Hansen
Forperson

Høringssvar fra Skizofreniforeningen

Vedr. Ydelsesstop for patienter i retspsykiatrien

Tak for muligheden for at afgive høringssvar.

Lovforslaget ændrer fundamentalt forudsætningerne for retspsykiatrisk behandling i Danmark. Ved at indføre et tidsubestemt stop for sociale ydelser under indlæggelse pålægges mennesker, der er fundet straffri efter straffeloven og idømt behandling i sundhedsvæsenet, en økonomisk straf.

Skizofreniforeningen mener at psykisk sygdom kan ramme alle og for sen og manglende behandling kan lede til retspsykiatrien.

Vi vurderer, at forslaget vil have en ødelæggende effekt på den model, der i dag bærer retspsykiatriske foranstaltninger og påfører psykiatrien større udgifter end forslagets provenu, ved forlænget indlæggelser, øget administration, behandlingsopgaver. Erfaringer peger samtidig på, at en meget stor andel af foranstaltninger kunne have været forebygget med tidligere indsatser – nu risikerer de samme mennesker også at blive straffet økonomisk på vejen tilbage til en værdig tilværelse inden løftet af psykiatrien har fået en effekt.

Forventede konsekvenser under indlæggelse

- **Behandlingsalliancen svækkes.** Når patienternes sociale vilkår forringes markant, vil personalet ofte blive opfattet som en del af et straffesystem fremfor et behandlingssystem. Det modarbejder samarbejdet, behandlingsudbyttet og arbejdet med tvangsreduktion – i modstrid med intentionerne i 10-årsplanen.
- **Vigtige behandlingsled falder bort.** Mange nødvendige elementer er i dag patientbetalte: tandpleje, transport, meningsfulde aktiviteter, telefon, computer m.m. Uden midler forringes miljøterapien og kontakten til netværk.
- **Stor byrde på pårørende.** Flere familier vil blive bedt om at dække basale udgifter (tøj, tandlæge, telefon), hvilket lægger en tung byrde på i forvejen pressede pårørende og deres relation og skaber større ulighed i sundhed.
- **Uro og konflikter.** Økonomisk afmagt øger stress, konflikter og isolation på stuen – med risiko for mere tvang og et dårligere behandlingsmiljø for patienterne og dårligere arbejdsmiljø for det sundhedsfaglige personale.
- **Psykiatrien er ikke dimensioneret.** Forslaget lægger både ekstra administration og mere omsorgsarbejde over på en i forvejen hårdt presset psykiatri – uden tilførte ressourcer.

Forventede konsekvenser for patienter under udslusning

- **Fra egen bolig til §108.** Patienter, der fagligt kan klare sig i egen bolig med §85-støtte, vil oftere blive udskrevet til §108-botilbud med døgnstøtte – ikke af behandlingsfaglige grunde, men for at sikre tryghed for bolig og økonomi ved korte, nødvendige genindlæggelser (fx ved medicinsk bivirkningshåndtering). Det skaber flaskehalse og store ekstraudgifter i de hårdt pressede kommuner.
- **Manglende sondring.** Forslaget skelner ikke tydeligt mellem indlæggelse i henhold til dom og frivillig indlæggelse, og tager heller ikke højde for, at psykiatri og somatik i stigende grad bliver integreret på samme hospital. Resultatet kan blive ydelsesstop ved somatisk indlæggelse – altså økonomisk "straf" for fysisk sygdom.
- **Afholdelse fra at søge hjælp.** Usikkerheden om at miste forsørgelse og bolig vil få patienter til at udskyde eller undgå kontakt til psykiatrien og sundhedsvæsenet – med risiko for alvorlige forværringer af sygdom.
- Samlet set vil patienter med behandlingsdom med stor sandsynlighed blive fastholdt i **institutionslignende** rammer længere end nødvendigt – uden sundhedsfaglig begrundelse. Det placerer både system og patient i et uacceptabelt dilemma ved udskrivelse: Skal man vælge §108, selv når egen bolig med støtte er fagligt forsvarligt, alene for at sikre økonomisk tryghed? Eller vælge egen bolig og risikere at miste både bolig og forsørgelsesgrundlag ved en kort genindlæggelse og forblive en fange i systemskabt fattigdom.

Fremtidens psykiatri

Der forskes intens i en neurobiologiske forståelse af psykoser og brug af it-løsninger i behandlingen. F.eks. brug af VR-teknologi i behandlingen af hørehallucinationer og Computerprogrammer til at træne patienterne i sociale og kognitive forstyrrelser. Meget af den fremtidige psykiatri behandling kræver at patienterne har råd til moderne it såsom smartphone og computere. Det er ikke i hverken patienters, pårørendes, personales og slet ikke i civilsamfundets interesse at man kobler denne patientgruppe af psykiatriløftet.

Vores anbefaling

Vi anbefaler, at lovforslaget **trækkes tilbage i sin nuværende form**. Det vil skade en af Danmarks mest sårbare patientgrupper – mennesker under retspsykiatrisk foranstaltning – hvor sociale, sundhedsfaglige og retssikkerhedsmæssige hensyn er afgørende.

Før eventuelle ændringer gennemføres, bør der foretages en samlet, tværsektoriel kortlægning af:

- Behandlingsfaglige konsekvenser (alliancen, tvang, udslusning).
- Øget antal ankesager, til belastning af domstolen med øget behov for flere pladser til varetægtssurrogat (surrogat tid medregnes ikke i behandlingsdommens længde som en straf afsoner i kriminalforsorgen)
- Økonomiske følgevirkninger for regioner i forbindelse med forlænget indlæggelse og meradministration og kommuner (herunder pres på §108).
- Databeskyttelse og administration på tværs af myndigheder.
- Overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.
- Boliggaranti, frem for at kommuner kan give boligtilskud.
- Automatisk gældssanering

Lovforslaget vil ikke løse problemerne i retspsykiatrien – det vil forværre dem, og prisen betales i både behandling og retssikkerhed.

På vegne af Skizofreniforeningen

Jan Pedersen

Bestyrelsen

Til Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering

22. august 2025

Udbetaling Danmarks høringssvar vedr. lovforslag om retspsykiatriske patienter.

Hermed fremsendes Udbetaling Danmarks bemærkninger til forslag til lov om ændring af lov om social pension og forskellige andre love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til anbringelses- og behandlingsdømte).

Det bemærkes indledningsvist, at Udbetaling Danmark for så vidt angår de administrative (økonomiske) konsekvenser ved lovændringen, henviser til estimat fremsendt den 3. juli 2025.

Udbetaling Danmarks bemærkninger til ændringer i forhold til pension

Underretning

Udbetaling Danmark bemærker, at der med lovforslaget lægges op til en cirkulær underretningsordning, hvor de psykiatriske afdelinger skal underrette kommunerne om indlæggelse og udskrivning. Herefter skal kommunerne via opslag i SAPA underrette Udbetaling Danmark, når den pågældende modtager pension. På baggrund af denne underretning skal Udbetaling Danmark så enten standse pensionen eller genoptage udbetalingen heraf. Og når det sker, skal Udbetaling Danmark underrette den psykiatriske afdeling.

Udbetaling Danmark finder, at der er risiko for, at en sådan cirkulær manuel underretningsordning vil blive tung og ikke komme til at fungere ordentligt i praksis. Der er derfor efter Udbetaling Danmarks opfattelse behov for, at der initieres en tværgående dialog mellem de forskellige ministerier og myndigheder (herunder Udbetaling Danmark), således at den nærmere procedure, er fastlagt forud for 1. januar 2026. Således vil det efter Udbetaling Danmarks opfattelse fx være relevant at drøfte mulighederne for at oprette en særlig proces for underretningerne.

I forhold til de oplysninger, som skal udveksles mellem myndighederne, fremgår følgende af afsnit 3.3., der vedrører forholdet til databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven på side 43:

”Behandlingsstederne vil således som følge af lovforslaget skulle behandle oplysninger om personnummer, indkomst og domstyper for de anbragte eller indlagte patienter, mens der alene vil være tale om videregivelse af personnummer på den relevante målgruppe i forbindelse med underretningen af kommunen om personer, som modtager ydelser, der efter forslaget skal stoppes.”

Udbetaling Danmark bemærker, at det ikke efter Udbetaling Danmarks opfattelse vil være tilstrækkeligt, at der alene videregives personnummer på den relevante målgruppe. Det fremgår da også andetsteds i bemærkningerne, at udvekslingen af oplysninger ikke begrænses til personnummer, men Udbetaling Danmark mener også, at det bør fremgå af omhandlede afsnit, så der ikke senere opstår tvivl om videregivelsen af oplysninger.

Udbetaling Danmark bemærker, at det endvidere vil være relevant for Udbetaling Danmark at modtage underretning, når der er tale om personer, som er dømt for overtrædelser, der omfattes af karantænereglerne, og der er tale om andre strafferetslige retsfølger af frihedsberøvende karakter end fængsel. Der ses ikke på nuværende tidspunkt at være udstedt regler i medfør af Udbetaling Danmark lovens § 12 i, stk. 5, 5. pkt., om underretning af Udbetaling Danmark om udskrivelse i sådanne sager.

Varsling

Det fremgår af udkastet til lovforslag, som træder i kraft 1. januar 2026, at ændringerne ikke alene skal omfatte retspsykiatriske patienter, som indlægges efter denne dato, men også retspsykiatriske patienter, som allerede er indlagt på tidspunktet for lovens ikrafttræden.

Det fremgår endvidere, at den psykiatriske afdeling inden den 1. marts 2026 skal give oplysninger til kommunen om personnummer på personer, der ved lovens ikrafttrædelse er anbragt eller indlagt på den psykiatriske afdeling som følge af en anbringelsesdom eller behandlingsdom, og at kommunen herefter skal underrette Udbetaling Danmark, når personen modtager pension.

Herefter skal Udbetaling Danmark varsle den pågældende borger om, at pensionen standses om 3 måneder, og efter udløbet af de tre måneder skal pensionen standses.

Der er dog efter Udbetaling Danmarks opfattelse også behov for nærmere afklaringer af, hvordan denne varsling skal ske i praksis. Udbetaling Danmark finder således, at der også her er behov for at initiere en tværgående dialog.

Det fremgår af lovforslaget, at loven finder anvendelse, når personen fra den relevante myndighed har fået et varsel på 3 måneder om, at en ydelse stoppes. Udbetaling Danmark forstår det således, at hvis varsling af pensionisten eksempelvis sker i løbet af april måned, vil pensionen skulle standses fra og med 1. august, uanset om der er tale om en forud- eller bagudbetalt pension. Er pensionen forudbetalt, vil sidste udbetaling således ske sidst i juni, mens sidste udbetaling vil være sidst i juli, hvis pensionen er bagudbetalt. Såfremt dette ikke er korrekt forstået, finder Udbetaling Danmark, at der er behov for at præcisere dette yderligere i lovforslagets bemærkninger.

Udbetaling Danmarks afgørelser om standsning og genoptagelse af pension

Det bemærkes, at Udbetaling Danmark generelt har lagt til grund, at Udbetaling Danmark kan lægge oplysningerne fra den psykiatriske afdeling umiddelbart til grund for afgørelsen om standsning og genoptagelse af pensionsudbetalingen uden yderligere undersøgelse heraf og uden, at Udbetaling Danmark skal være i besiddelse af den underliggende dom mv.

Udbetaling Danmark vil dog gerne have beskrevet, om afgørelser kan træffes uden forudgående partshøring under henvisning til forvaltningslovens § 19, stk. 2, nr. 1.

Det bemærkes i den forbindelse, at hvis forvaltningslovens § 19, stk. 2, nr. 1, ikke finder anvendelse i et scenarie som det foreliggende, vil det kunne betyde, at der udbetales pension, som borgeren med meget stor sandsynlighed ikke er berettiget til og vil skulle tilbagebetale, alene fordi partshøringsfristen endnu ikke er udløbet. Udbetaling Danmark bemærker også, at hvis borgeren i ekstraordinære situationer måtte komme med nye oplysninger, som har betydning for sagens udfald, vil det følge af de ulovbestemte regler, at Udbetaling Danmark skal genoptage afgørelsen.

Særligt i forhold til invaliditetsydelse

Udbetaling Danmark bemærker, at der i lovforslagets bemærkninger alene anføres, at det er førtidspensionen, der skal standes i relation til gammelførtidspensionsloven. Udbetaling Danmark bemærker, at det dog også vil omfatte invaliditetsydelse efter lovens § 21, stk. 1, og stk. 2, idet invaliditetsydelse efter lovens § 1 defineres som pension. Dette svarer i øvrigt til behandlingen af sager vedrørende afsoning i fængsler.

Omregning af pensionen til enlig

Udbetaling Danmark bemærker, at pensionen som hovedregel omregnes til enlig, når pensionen inddrages. Det fremgår således af vejledning nr. 53 fra 2007 punkt 243, at er den pågældende (indsatte) gift eller samlevende med en pensionist, omregnes begge pensioner efter reglerne for enlige. Omregningen sker med virkning fra det tidspunkt, hvor pensionen inddrages fra. Omregning af pensionen sker dog initialt kun for pensionistægtefællen eller -samleveren, da pensionen standses som følge af inddragelsen i forhold til den pensionist, som indsættes.

Samme praksis vil blive fulgt, når der er tale om inddragelse af pensionen som følge af indlæggelse på retspsykiatrisk afdeling.

Genoptagelse af pensionsudbetalingen bagud i tid, hvor der er udbetalt husleje

Udbetaling Danmark har lagt til grund, at Udbetaling Danmark ved genoptagelse af udbetaling af pension efter henholdsvis løsladelse eller udskrivning, skal udbetale den fulde pension, som borgeren er berettiget til, uden hensyntagen til, om der måtte være udbetalt husleje for samme periode. Dette vil fx kunne forekomme, når Udbetaling Danmark skal genoptage udbetalingen med virkning fra en måned før løsladelses-/udskrivningstidspunktet, dvs. med tilbagevirkende kraft.

Udbetaling Danmark antager således, at det overordnet er de samme betragtninger som gør sig gældende, som er beskrevet i forhold til udbetaling af pension med tilbagevirkende kraft i forbindelse med frifindelse, når pensionen har været inddraget på grund af varetægtsfængsling.

Særlige situationer

Det bemærkes, at for personer, som er idømt fængselsstraf, men som efterfølgende overføres

(ikke kortvarigt) til videre strafafsoning på fx retspsykiatrisk afdeling efter lov om fuldbyrdelse af straf mv., vil pensionen igen komme til udbetaling ved indlæggelsen på retspsykiatrisk afdeling. Det skyldes, at overførte strafafsonere ikke kan betragtes som indsatte til afsoning i fængsel eller arresthus, og heller ikke omfattes af de nye regler, fordi de ikke er idømt en anbringelses- eller behandlingsdom. Derfor er der ikke hjemmel til at inddrage pensionen fortsat i disse tilfælde.

Kommunikation med borgere indlagt på retspsykiatriske afdelinger

Udbetaling Danmark har på baggrund af tidligere dialog forstået at retspsykiatriske patienter – der er tilmeldt digital post – har mulighed for at læse digital post og kommunikere med myndigheder digitalt under indlæggelsen. Udbetaling Danmark antager derfor, at det er uproblematisk at kommunikere digitalt med denne gruppe i forhold til afgørelser, varsling mv.

I forhold til personer, som er undtaget fra digital post, er Udbetaling Danmark i tvivl om, hvordan kommunikationen med disse personer skal ske. Umiddelbart vil det ikke være muligt for borgeren at tilgå post, der sendes til borgerens folkeregisteradresse, hvis en sådan overhovedet findes. I andre tilfælde findes der slet ingen registreret postadresse. Udbetaling Danmark finder derfor, at det vil være hensigtsmæssigt at få beskrevet, hvordan kommunikationen med borgere, der ikke er tilmeldt digital post, skal ske under indlæggelse på retspsykiatrisk afdeling. En lignende udfordring eksisterer også i forhold til kommunikation med borger i fængselsvæsenet.

Udbetaling Danmarks bemærkninger til ændringer i forhold til boligstøtte

Udbetaling Danmark bemærker, at det foreslås, at der indsættes en hjemmel i boligstøttelovens § 5, hvorefter beskæftigelsesministeren kan fastsætte nærmere regler om boligstøttemodtagers anvendelse af boligen til helårsbeboelse, og om husstandsmedlemmers faste ophold i boligen. Det foreslås ligeledes, at der vil blive fastsat regler om, hvornår det ikke længere vurderes at der er tale om fast ophold og om pensionisters mulighed for at opretholde deres boligydelse.

Herudover lægges der i bemærkningerne vægt på boligstøttemodtagers eksisterende oplysningspligt i forhold til ændringer i husstandssammensætningen.

Den foreslåede ændring på boligstøtteområdet står derfor i kontrast til de øvrige foreslåede ændringer, hvor behandlingsstederne og kommunerne skal udveksle oplysninger med hinanden og Udbetaling Danmark for så vidt angår patienter på retspsykiatriske afdelinger om udbetaling af visse sociale ydelser.

Umiddelbart er boligstøtte ikke omfattet af disse underretninger, og Udbetaling Danmark må efter det foreslåede falde tilbage på boligstøttemodtagers oplysningspligt, hvis boligstøttemodtager eller husstandsmedlemmer indsættes til behandling i retspsykiatrien.

Hvis det er hensigten, at kommunerne ligeledes skal underrette Udbetaling Danmark om, at en patient på en retspsykiatrisk afdeling modtager boligstøtte, kunne det med fordel præciseres i lovbemærkningerne.

I tilfælde af at kommunernes foreslåede underretningspligt også omfatter boligstøttemodtagere,

vil det i den nuværende form af SAPA ikke være muligt for kommunerne at se, om patienten indgår i beregningen af en anden persons boligstøttesag som husstandsmedlem, og at der derfor skal foretages en omberegning af denne sag på grund af husstandsmedlemmets fravær fra boligen.

Udbetaling Danmark skal gøre opmærksom på, at i de tilfælde hvor boligstøttemodtager ikke selv oplyser om sit eget eller andres fravær fra boligen, vil Udbetaling Danmark ikke have mulighed for at reagere og foretage en ændret beregning af boligstøtten.

Det er derfor en forudsætning for korrekt ydelsesadministration, at Udbetaling Danmark bliver underrettet om patienter, der indsættes til behandling i retspsykiatrien, indgår på en boligstøttesag.

I tilfælde af at Udbetaling Danmark på et senere tidspunkt bliver opmærksom på en ændring af husstandssammensætningen, vil det ikke altid være muligt at inddrive den uberettiget modtaget boligstøtte.

Da der er tale om nogle udsatte persongrupper, er formodningen, at det vil være sjældent at Udbetaling Danmark vil få disse oplysninger fra parterne, og ofte vil sagerne derfor køre videre med fuld udbetaling af boligstøtte. Dette vil kunne undgås, hvis kommunerne også vil skulle underrette Udbetaling Danmark om boligstøttesager.

Udbetaling Danmarks bemærkninger til ændringer i forhold til børnetilskud

Udbetaling Danmark bemærker, at der med lovændringen sker en sidestilling af reglerne for børnetilskud til børn af personer, som er indlagt på en psykiatrisk afdeling som følge af en anbringelsesdom eller en behandlingsdom, med udbetalingsreglerne til børn af personer, som er indsatte under kriminalforsorgen.

Dette betyder navnlig en ændring i forhold til forældre, som er pensionister, men med ændringen vil en ægtefælle til en person, som er som er indlagt på en psykiatrisk afdeling som følge af en anbringelsesdom eller en behandlingsdom, kunne ansøge om og få tilkendt, børnetilskud til enlige, på lige fod med en ægtefælle til en person, som er indsat under kriminalforsorgen.

Endelig bemærker Udbetaling Danmark, at børnetilskud til enlige er en ansøgningspligtig ydelse og, at vi læser ikrafttrædelsesbestemmelsen således, at der kan ansøges om børnetilskud til enlige efter ændringsforslagets bestemmelser fra og med den 1. januar 2026.

Bemærkninger til lovudkast til Lov om ændring af lov om social pension og forskellige andre love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til anbringelses- og behandlingsdømte)

5. august 2025
Side 1 af 3

Aarhus Kommune sender hermed bemærkninger til lovudkast til Lov om ændring af lov om social pension og forskellige andre love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til anbringelses- og behandlingsdømte), som Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering har sendt i høring 27. juni 2025.

Sociale Forhold og Beskæftigelse

Fagligt sekretariat
Aarhus Kommune

I Aarhus Kommune er vi positivt stemt over for, at der lægges op til en harmonisering, der bevirker, at borgere anbragt eller indlagt på en psykiatrisk afdeling som følge af en anbringelsesdom eller behandlingsdom sidestilles med borgere, der afsoner en dom i fængsel eller arresthus, således de samme regler for stop af ydelser gør sig gældende under både indlæggelse og afsoning.

FAS Kvalitet og Jura

Jægergården, Værkmestergade
15 B
8000 Aarhus C

Direkte telefon: 29 20 89 15

Ekstra administrative opgaver på pensionsområdet

For så vidt angår pensionsområdet, lægges der imidlertid op til ændringer, som vurderes potentielt at pålægge kommunerne ekstra administrative opgaver, herunder:

Sagsbehandler:
Emma Læsøe

- 1) Den økonomiske vurdering af helbrestillæg
- 2) Underretning mellem de psykiatriske afdelinger og Udbetaling Danmark ifm. stop og start af ydelsen
- 3) Tilbagebetaling af huslejeudgifter, hvis varetægtsfængsling ikke fører til dom

Ad 1. I dag sker den økonomiske vurdering til brug for beregning af helbrestillægget på baggrund af oplysninger om formue og den personlige tillægsprocent, som opgjort af Udbetaling Danmark. Udkastet til lovforslaget lægger op til, at kommunerne fremover skal foretage en økonomisk vurdering baseret på reglerne for personligt tillæg. Opgaven med den økonomiske beregning flyttes i disse sager således fra Udbetaling Danmark til kommunerne.

Ad 2. Med lovforslaget lægges desuden op til, at kommunen ifm. afsoning af en behandlings- eller anbringelsesdom, underrettes af de psykiatriske afdelinger, hvis en borger modtager social pension eller kontanthjælp. Kommunen vil på den baggrund kunne stoppe udbetaling af kontanthjælp. For så vidt angår pensionister, vil kommunen skulle undersøge, hvilke typer af ydelser og tilskud, borger har modtaget de seneste 3 måneder til vurdering af, om oplysningen skal videregives til Udbetaling Danmark. Kommunen vurderes her at blive et ekstra mellemlid mellem de psykiatriske afdelinger og Udbetaling Danmark og vil udgøre ekstra administration i kommunerne.

5. august 2025
Side 2 af 3

Af udkast til lovforslaget er det uklart, hvorvidt kommunen har samme koordinerende rolle ifm. udskrivelse af pensionisten og dermed opstart af ydelsen, eller om det snarere er Udbetaling Danmark, der har pligt til at underrette den psykiatriske afdeling/Sikringsafdelingen. Af bemærkningerne til lovudkastet fremgår:

"Forslaget betyder, at kommunen er kontaktpunkt for behandlingsstederne, også i de tilfælde, hvor det er Udbetaling Danmark, som udbetaler den ydelse, som skal stoppes, f.eks. folkepension og førtidspension. Efter forslaget skal kommunen således give meddelelsen videre til Udbetaling Danmark, som skal sørge for at stoppe udbetaling af pensionen i forbindelse med indlæggelsen og starte udbetaling af pensionen igen i forbindelse med udskrivelsen (...). Videre foreslås det, at kommunen og Udbetaling Danmark skal underrette den psykiatriske afdeling eller Sikringsafdelingen under Retspsykiatrisk afdeling, Region Sjælland, som har givet underretning om indlæggelsen eller udskrivningen, hvis myndigheden stopper en ydelse til personen, og når eller hvis myndigheden igangsætter ydelsen igen i forbindelse med udskrivning" (s. 35-36).

Ad 3. Med udkastet til lovforslaget lægges derudover op til, at de 6 måneders husleje ikke længere udbetales af Udbetaling Danmark som del af pensionen, men at det derimod er kommunen, der udbetaler denne. Det fremgår ikke tydeligt, hvorfor denne praksis ændres. Dette har ligeledes betydning for de situationer, hvor en varetægtsfængsling ikke fører til domsfældelse. I en sådan situation, skal pensionisten have efterbetalt sin pension af Udbetaling Danmark, og det beløb, der er udbetalt af kommunen til dækning af huslejeudgifter el.lign. tilbagebetales til kommunen. Det fremgår ikke tydeligt, hvorvidt tilbagebetalingen foregår automatisk, eller om det er kommunen, der skal indkræve beløbet svarende til huslejehjælpen. Såfremt der er tale om sidstnævnte, vil dette medføre en ekstraopgave for kommunen.

En model, hvor Udbetaling Danmark forestår betaling af husleje, synes i disse situationer mindre tung, således huslejeudgifterne blot kan modregnes en efterbetaling af pensionen, fremfor en tilbagebetaling til kommunen.

Præcisering af personkreds for hjælp til sygebehandling, tilskudsberettiget medicin, tandbehandling og lign.

Med udkast til lovforslaget lægges der op til, at der vil blive fastsat regler, der giver personer med anbringelses- eller behandlingsdomme mulighed for at få hjælp til udgifter til sygebehandling, tilskudsberettiget medicin, tandbehandling og lign., der ikke kan dækkes efter anden lovgivning, hvis personen ikke selv har økonomisk mulighed for at afholde udgiften, som stort set vil svare til aktivlovens § 82. Der lægges op til, at reglerne

præciseres i bekendtgørelsen om *hjælp til personer, der er varetægtsfængslet eller indsat til afsoning af straf i fængsel eller arresthus*.

5. august 2025
Side 3 af 3

Det fremgår dog ikke tydeligt af lovudkastet, hvorvidt hjælp til udgifter til sygebehandling, medicin osv. kommer til at omfatte hele personkredsen, dvs. også personer, der er varetægtsfængslet eller indsat til afsoning af straf i fængsel eller arresthus.

